

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ «СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я»

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2015 рік

№ 8 (289)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

"А люде виростуть. Умруть
Ще незачатіє царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі"

(Тарас Шевченко, "І Архімед, і Галілей...")

З ДНЕМ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Освіта Дніпропетровщини в умовах сьогодення

Освіта Дніпропетровщини має давні традиції та амбітні прагнення зайняти належне місце у Європейській спільноті за якістю освітніх послуг.

Нам є чим пишатися... У минулому навчальному році 13 учням та студентам Дніпропетровської області призначено іменні стипендії Президента України, Кабінету Міністрів України, Тараса Шевченка; 36 учнів загальноосвітніх навчальних закладів стали переможцями IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, 40 вихованців позашкільних навчальних закладів вибороли призові місця у Міжнародних та 401 – у Всеукраїнських заходах.

Учень Дніпропетровського вищого професійного училища будівництва (дир. В.М. Яблонська) став призером Всеукраїнського конкурсу фахової майстерності з професії «Штукатур».

19 професійно-технічних навчальних закладів представляли область на IV Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2015», де у різних номінаціях отримали 6 золотих медалей, 6 срібних медалей та 3 бронзові медалі, а Криворізький навчально-виробничий центр (ДПТНЗ «КНВЦ», дир. В.Т. Легун) та Західно-Дніпровський центр професійно-технічної освіти (дир. В.В. Циган) нагороджені відзнакою «Лідер професійно-технічної освіти України».

З метою заохочення молоді за особливі успіхи у навчанні, громадській, спортивній та науковій діяльності у минулому навчальному році було продовжено практику призначення і виплати обласних іменних стипендій кращим учням професійно-технічних навчальних закладів, студентам та аспірантам вищих навчальних закладів області. Загалом для призначення стипендій з обласного бюджету виділяється 1,1 млн грн на рік.

На теперішній час в області функціонує потужна мережа навчальних закладів: 836 дошкільних, 956 денних, 18 вечірніх, 9 приватних загальноосвітніх навчальних закладів, 124 навчально-виховних комплексів «дошкільний навчальний заклад-загальноосвітній навчальний заклад», 118 різнопрофільних комунальних позашкільних навчальних закладів та 44 – дитячо-юнацькі спортивні школи системи освіти; 26 спеціальних закладів для дітей з особливими потребами, що мають статус навчально-реабілітаційних центрів. Для здібних та обдарованих дітей створено 16 гімназій, 24 ліцеї, 2 колегіуми. Крім того, 55 професійно-технічних навчальних закладів, 18 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації, з яких 5 мають статус національного, та 61 – I-II рівнів акредитації.

Продовження на 2 стор.

ЗМІСТ

- 1 - Освіта Дніпропетровщини в умовах сьогодення
- 5 - Умови для безпечного навчання та виховання дітей нами створено – Олексій Полторацький
- 6 - Про спасіння
- 7 - «Система «Конкурс» мінімізувала корупцію у дніпропетровських вишах, – Валентин Резніченко; Майже 2500 освітан Дніпропетровщини зібрались на традиційні серпневі секційні засідання
- 8 - Національно-патріотичне виховання як головний фактор розвитку громадянського суспільства
- 10 - Через дискусії – до культурного взаємозбагачення; Україна-Польща: спільні археологічні дослідження
- 11 - Як можна дбати про довкілля за допомогою сталої енергії
- 12 - Університет зустрів першокурсників «Гранітом науки» та кулешем
- 14 - Стрибок тигра: від Харкова до Бахчисарая
- 15 - Ректор НГУ академік НАН України Геннадій Півняк нагороджений орденом «За заслуги» II ступеня
- 16 - Студенти-гірники Фрайберзької гірничої академії на практиці в Україні
- 17 - Генеральний секретар Європейської асоціації

- кам'яного та бурого вугілля EURACOAL Брайан Рікеттс відвідав НГУ
- 19 - РВУТЬСЯ СТРУНИ СТОЛІТЬ...
- 21 - Переможці конкурсу творчої молоді; «КІБОРГ» ІГОР СКЛЕПОВИЙ ПРО «КОЛХОЗНИКІВ» НА ВІЙНІ, РОСІЙСЬКИЙ СПЕЦПІДРОЗДІЛ «ВИМПЕЛ», УКРАЇНСЬКУ АРМІЮ І КОРУПЦІЮ ТА ЧОМУ БІЙЦІ АТО ЙДУТЬ У ПОЛІТИКУ
- 23 - ЧОМУ ПРАПОР УКРАЇНИ ЖОВТО-БЛАКИТНИЙ
- 25 - Успіння Пресвятої Богородиці
- 27 - «НАШІ ПЕРЕКЛАДИ»
- 29 - Українська народна казка
- 30 - Історик Ігор Гирич: «Книгу Липинського повинен мати кожен депутат»
- 33 - День незалежності України
- 34 - Художник світла - Архип Куїнджі

У № 7 (288) нашого журналу трапився недогляд. У статті Миколи Дупляка «На сторінках епістолярної літератури» пропущено прізвище автора. Вибачаємось. Редакція.

УКРАЇНО,
ти моя
молитва...
Василь Симоненко

Про Україну

Якось каже мати сину:
- Я молюсь за Україну,
Щоб народ щасливим був,
Про негоди позабув,
Із домівок, хат усіх,
Хай луна дитячий сміх,
Хай шанують стариків,
Скрізь звучить веселий спів,
Хай обходить всіх ненастя,
Серце хай тремтить від щастя!
І я вірю, Матір Божа
Україні допоможе!

Автор невідомий

«БОРИСТЕН» – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор **Фідель СУХОНИС**
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
ІВАНЕНКО Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
СВІТЛЕНКО Сергій Іванович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
ШВИДЬКО Ганна Кирилівна – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
УДОД Олександр Андрійович – завідувач відділу історіографії Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук, професор.
ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
ДЕМЕНЧЕНКО Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
ТРЕТЯК Олексій Анатолійович, завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, доцент.
КРИВОШЕЇН Віталій Володимирович, завідувач кафедри соціології, доктор політичних наук, професор.
СЕРЕСВ Вячеслав Сергійович, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
ПОПОВА Ірина Степанівна, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, доктор філологічних наук, професор.
ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович – Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
СТЕПОВИК Дмитро Власович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
ГРИЦА Софія Йосипівна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
НАЙДЕН Олександр Семенович – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
КИТОВА Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
ШЕΙΚО Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
КУЦ Ірина – коректор.

Представництва редакції:
Україна: Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231
США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.
З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
Канада: Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T3K8, Canada;
Румунія: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7, Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
Бразилія: Wira SELANSKI, Rua General Glicerio, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;
Австралія: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T.& Fax: 03.93061997;
Ізраїль: Svittana Glaz, Arie Rubin, 18/I, Lod, Israel;
Польща: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska;
Кольпортер на США та Мексику: Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N.J. 07059
Франція: Madam Annie Daubenton, Paris, desproches@gmail.com

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.
Адреса: журналу «Бористен», вул. Телевізійна, 3, 49010, Дніпропетровськ—10, Україна
Телефони: 050-340-28-27, (056) 713-52-58.
E-mail: fidelsukhonis@gmail.com
Наша веб-сторінка: www.borysten.com
Читайте нас на facebook за адресою: <https://www.facebook.com/borysteninfo>
Серія KB, реєстр, номер 16084-4556 ПР Рік видання двадцять третій.

ЗАСНОВНИК: Дніпропетровська міська громадська організація «Товариства шанувальників журналу «Бористен», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. **ВИДАВЕЦЬ:** Дніпропетровська міська громадська організація «Товариство шанувальників журналу «Бористен», Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.
Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії філології політичних наук, мистецтвознавства та культурології.
Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.

Формат 60/84/8, друк офсетний.
Умов друк. арк. 4,65. Тираж 1500.
Друк ФОП Борисенко О.Л. Свідчення ДК № 4966 від 25.08.2015

Початок на 1 стор.

Змінивши систему стосунків у навчальних закладах, побудувавши їх на взаємній повазі всіх учасників навчально-виховного процесу, ми зможемо виховати гідне покоління і мати справді високоосвічених фахівців.

Неперервна освіта – це фундамент нової моделі освітньої системи, головною метою якої є формування активної громадянської позиції та конкурентоздатності на ринку праці.

Значна роль у розвитку освіти належить органам державної влади та місцевого самоврядування, дії яких в першу чергу скеровані на забезпечення зростання видатків на освіту й суттєве підвищення їхньої ефективності, створення умов для залучення у сферу освіти позабюджетних джерел фінансування, виділення коштів на інформаційне, матеріально-технічне забезпечення освітніх закладів, тощо.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Сьогодні дошкільна освіта є самостійною системою, обов'язковою складовою неперервної освіти, яка має гармонійно поєднувати сімейне та суспільне виховання. Дошкільний навчальний заклад є найпершим суспільним середовищем для дитини. Його завдання – забезпечити гармонійний розвиток особистості дитини, зберегти й зміцнити її фізичне і психічне здоров'я, виховати ціннісне ставлення до природного й соціального довкілля. В області дошкільним вихованням охоплено близько 116 тисяч малюків.

За 8 місяців 2015 року відновлено роботу та закінчено довготривалі капітальні ремонти 3 дошкільних навчальних закладів, створено 2 навчально-виховних комплекси, відкрито 7 додаткових груп у діючих дошкільних навчальних закладах. Загальна кількість створених місць – 343.

Разом з тим, дітей, бажаних відвідувати дошкільні заклади, зареєстровано ще понад 6 тис. Існує перевантаження груп, особливо у містах та прилеглих до них районах: від 103 до 165 вихованців на 100 місць (в цілому по області цій показник становить 117 вихованців на 100 місць).

Саме тому перед органами місцевого самоврядування стоїть завдання щодо відновлення роботи закритих дошкільних навчальних закладів, передачі будівель садків відомчого підпорядкування до комунальної власності, особливо тих, які використовуються не за призначенням, ремонту зарезервованих груп при функціонуючих дошкільних навчальних закладах.

У 2015 році запланований обсяг видатків за рахунок місцевого бюджету на виконання ремонтно-будівельних робіт у дошкільних навчальних закладів складає 32,6 млн грн.

З метою належної підготовки до школи у першу чергу необхідно забезпечити місцями у дошкільних закладах дітей шостого року життя і тільки після цього формувати групи для дітей від 2 до 5 років.

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Якісна освіта в сучасному розумінні має задовольнити ті вимоги, які ставить до кожної особи швидко змінюване суспільство. Виховання конкурентоспроможної особистості, забезпечення прав дитини на здобуття якісної загальної середньої освіти є головними пріоритетами сьогодні.

Міністерством освіти і науки України після громадського обговорення на 2015/2016 навчальний рік внесено зміни до відповідних навчальних програм для учнів

1-3-х класів, 4-х класів, 5-9 класів з окремих навчальних предметів. Збільшено кількість годин на вивчення іноземної мови, предмету «Захист Вітчизни» за рахунок варіативної складової Типових навчальних планів, змінено назву предмета «Світова література» на «Зарубіжна література».

У минулому навчальному році контингент учнів у загальноосвітніх навчальних закладах області складав понад 293 тис учнів, 100% було охоплено навчанням.

У 2015 році близько 24 тис випускників області брали участь у зовнішньому незалежному оцінюванні. Згідно з розподілом регіонів України за кількістю осіб, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання 200 балів хоча б з одного предмета, Дніпропетровська область посідає четверте місце після м. Києва, Львівської та Харківської областей. 143 учні виконали роботи на максимальну кількість балів – 200, із них 6 осіб отримали по 200 балів з двох предметів (це учні навчальних закладів мм. Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Вільногірськ та Криничанського району).

Разом з тим, незважаючи на зазначені успіхи, залишається ряд питань, що потребують нагального вирішення.

Так, в останні роки спостерігається тенденція зниження мотивації учнів до навчання та якості освітніх послуг.

За результатами зовнішнього незалежного оцінювання 6,6% випускників загальноосвітніх навчальних закладів Дніпропетровщини, які мали намір у 2015 році вступити до вищих навчальних закладів, не змогли поріг з української мови та літератури (по Україні – 8,3%), 7,7% – географії (по Україні – 6,8%), 11,7% – біології (по Україні – 10,7%), 13,2% – історії України (по Україні – 11,6%), 15,9% – англійської мови (по Україні – 8,3%), 17,7% – хімії (по Україні – 15,3%), 22,9% – математики (по Україні – 21,8%), 24,4% – фізики (по Україні – 23,3%).

За результатами минулого навчального року 956 випускників отримали золоті медалі «За високі досягнення у навчанні» і срібні медалі «За досягнення у навчанні», тоді як у 2012/2013 н.р. – 1,2 тис випускників.

На сьогодні наявних бюджетних ресурсів недостатньо для того, щоб утримувати потужну, але все менш ефективну мережу навчальних закладів і підтримувати належний рівень якості освітніх послуг. Всього освітянська субвенція на утримання закладів освіти у 2015 році становить 2927,3 млн грн. З місцевих бюджетів було додатково спрямовано 466,6 млн грн. Однак, дефіцит бюджету, зокрема у сільських районах, становить понад 73,4 млн грн.

Тому, безперспективним є намагання окремих регіонів зберегти існуючу мережу навчальних закладів, пояснюючи це інтересами родин і сільської громади. Тактика – «за будь-яку ціну» зберегти школу – насправді розпорошує ресурси і відбирає майбутнє і в сільській громаді, і в родині, і в дітей.

На початок минулого навчального року функціонувало 139 загальноосвітніх навчальних закладів I-III ступенів з наповнюваністю до 100 учнів, 38 ЗНЗ I-II ступенів до 40 учнів, 6 ЗНЗ I ступеня до 10 учнів. Отже, на Дніпропетровщині кожна третя школа I-II ступенів має наповнюваність менше, ніж сорок учнів. Наповнюваність малокомплектних навчальних закладів області становить в середньому до 30 % від їх проектної потужності.

Часто в таких школах працюють учителі-сумісники, які викладають 3-4 різних предмети, не маючи відповідної фахової освіти. В таких навчальних закладах не можна говорити ні про ґрунтовність отриманих учнями знань, ні про конкурентоспроможність випускників.

Середній показник вартості утримання одного учня в районах області у 2015 році складає 12,6 тис грн (фінансовий норматив бюджетної забезпеченості 1 учня – 8,9 тис грн). В окремих навчальних закладах Межівського, Дніпропетровського, Петропавлівського, Магдалинівського районів цей показник перевищує 32 тис грн.

Ці реалії поставили перед органами місцевого самоврядування та виконавчої влади на місцях завдання щодо необхідності вироблення нової економічної політики у сфері освіти, удосконалення мережі навчальних закладів, пошуку нових форм забезпечення дітям рівного доступу до якісної освіти.

Треба чітко розуміти, що бракує не стільки бюджетних коштів, скільки спроможності управляти наявними ресурсами освіти на місцевому рівні. Удосконалення мережі – це шлях до якісної та конкурентоспроможної освіти.

Процес удосконалення існуючої мережі вже почався. Оптимізовано 18 загальноосвітніх навчальних закладів у Межівському, Синельниківському, Софіївському, Покровському, Солонянському, Апостолівському, Юр'ївському районах, 5 - у мм. Кривий Ріг, Марганець, Новомосковськ, Нікополь.

За рахунок економії витрат і «здешевлення» утримання інфраструктури створюється можливість закупівлі обладнання, залучення нових освітніх технологій, підвищення кваліфікації вчителів і якості освітніх послуг. Для поліпшення матеріально-технічної бази навчальних закладів, що оптимізуються, з державного та обласного бюджету заплановано виділити 22 млн грн.

Я глибоко переконаний, що сьогодні, розглядаючи питання про удосконалення мережі навчальних закладів, ми маємо витримати розумну рівновагу, певний баланс: не просто зберегти або реформувати школи, а перш за все – забезпечити якість освіти в них.

Однак процес удосконалення мережі у сільській місцевості буде мало ефективним без належної організації підвезення учнів та педагогічних працівників до місця навчання, роботи та у зворотному напрямку, що включає в себе не лише наявність шкільного автобусу, але і автошляхів та коштів на їх обслуговування, вирішення цих питань безпосередньо лягає на плечі місцевої влади.

В області забезпечується 100% безкоштовне підвезення понад 17 тис. учнів та педагогічних працівників до місця навчання і роботи та у зворотному напрямку 321 шкільним автобусом. Враховуючи, що автопарк шкільних автобусів потребує щорічного оновлення потреба з урахуванням можливої оптимізації мережі навчальних закладів у сільських районах області становить 52 транспортні одиниці.

З метою підтримки оптимізаційних заходів для області на придбання шкільних автобусів з державного бюджету на 2015 рік виділено 1,2 млн грн, з обласного бюджету затверджено видатки у сумі 4,05 млн грн та 41,05 млн грн з Державного фонду регіонального розвитку.

Ще одне питання на якому хотілося зосередити увагу. Питання якості освіти є вкрай актуальним, але лише конкурентоспроможним буде випускник навчального закладу якому збережено належний стан здоров'я. Дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я, свідчать про те, що здоров'я дитини залежить на 60% від збалансованого харчування. Тому питання організації харчування дітей хвилює всіх батьків без винятку. І це цілком зрозуміло – адже саме від того, що і як їдять наші діти, залежить стан їхнього здоров'я. На кінець минулого навчального року в області всіма видами харчування було охоплено 97,1% учнів 1-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів,

у тому числі гарячим харчуванням – 80,9% учнів. Згідно з рішеннями органів місцевого самоврядування безкоштовним гарячим харчуванням було додатково забезпечено близько 9 тис учнів загальноосвітніх навчальних закладів (220 дітей із сімей, які знаходяться в скрутному матеріальному положенні; 6,3 тис дитини із багатодітних сімей; 1,2 тис дитини-інваліда; 575 дітей із окремих сімей, які постійно мешкали на території південних та східних областей України, на даний час змінили місце проживання і зареєстровані на території Дніпропетровської області; 692 дитини батьків-учасників проведення АТО; 71 дитина батьків, які загинули в зоні проведення АТО.

Враховуючи нашу з вами персональну відповідальність перед батьками за здоров'я дітей, учнів, вихованців, студентів навчальних закладів, необхідно забезпечити належний матеріально-технічний стан харчоблоку (ідальні, буфету), додержання вимог санітарного законодавства, здійснювати заходи щодо здешевлення вартості харчування, які не шкодять якості продуктів.

ОСВІТА ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Хочеться звернути увагу на те, що рівний доступ до якісної освіти передбачає забезпечення права дітей із особливими освітніми потребами на освіту. Це право в області реалізується двома шляхами: спеціальна освіта та інклюзивна форма навчання.

У регіоні діє інтерактивний проект «Обласна електронна школа», до складу якої входить Інтернет-школа для дітей з особливими потребами. До роботи в проєкті залучені кращі педагоги.

Якщо батьки дітей з особливими освітніми потребами мають бажання віддати дитину до загальноосвітнього закладу за місцем мешкання, вони можуть оформити інклюзивну форму навчання. І хоч вона ще не зовсім звична в школах і садках, кількість інклюзивних класів протягом останніх років по області неухильно зростає.

Якщо в 2011/2012 н. р. було відкрито перші 4 інклюзивні класи, то у минулому навчальному році в області у 131 класі 82 загальноосвітніх навчальних закладів навчалось за інклюзивною формою 172 дитини з особливими освітніми потребами.

У загальноосвітніх навчальних закладах області у минулому навчальному році навчалось понад 4 тис дітей-інвалідів, з них за індивідуальною формою – більше 700 (саме ці діти є в перспективі учнями інклюзивних класів).

Однак, не зважаючи на позитивні зрушення у забезпеченні рівного доступу дітей з особливими потребами до якісної освіти, проблемним залишається питання створення належних умов для їх навчання. Так, лише 637 (32%) навчальних закладів області облаштовано пандусами. У кожному навчальному закладі, де здійснюється інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами, необхідно забезпечити постійну присутність медичного працівника протягом усього часу здійснення навчально-виховного процесу; створити кімнату розвантаження; вводити ставки асистентів вчителя, передбачити видатки для належного функціонування ПМПК на постійно діючій основі згідно з вимогами Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації.

Продовження на 4 стор.

ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА

Позашкільна освіта, реагуючи на потреби дітей, батьків, держави виконує свою навчальну, виховну, розвиваючу та соціалізуючу функцію. Основна мета діяльності позашкільних навчальних закладів – формування життєво компетентної особистості, здатної успішно реалізовуватися в соціумі і як громадянин, і як професіонал. Близько 5 тис гуртків за напрямками позашкільної освіти працюють на базі шкіл. Гуртковою роботою охоплено майже 120 тис дітей та учнівської молоді. Порівняно з 2014 роком відбулося зростання чисельності учнів-членів Дніпропетровського відділення Малої академії наук України на понад 600 осіб і становить понад 5000.

Позашкільними навчальними закладами області налагоджена співпраця з 9 вищими навчальними закладами, 12 ліцеями, гімназіями та 19 іншими науково-дослідницькими та творчими установами, в тому числі з Українським інститутом вивчення Голокосту «Ткума».

Загальноосвітніми та позашкільними установами області було проведено майже 4 тис просвітницьких заходів патріотичного спрямування серед яких особливе значення набуло вшанування воїнів, які виступили на захист незалежності та територіальної цілісності України, проведення акцій «Хвиля доброти», «Лист воїну», «Хвилина пам'яті», «Лист пораненому», відзначення 70-річчя Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці завершення Другої світової війни тощо. Виховними заходами було охоплено понад 300 тис. учнівської молоді, залучено майже 2 тис ветеранів, 1,5 тис учасників антитерористичної операції, представників громадських козацьких організацій.

Однак, збереження та розширення мережі позашкільних навчальних закладів залишається пріоритетним для області.

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНА ОСВІТА

Враховуючи перспективи розвитку економіки і соціальної сфери зростає потреба в підготовці кваліфікованих робітників, підвищенні вимог до компетентності, технологічної культури, якості праці. В області понад 23 тис осіб навчається у професійно-технічних навчальних закладах.

У 2015 році підготовлено та випущено кваліфікаційних робітників і молодших спеціалістів понад 10 тис осіб (у 2014 році близько 11 тис осіб).

Обсяги державного замовлення на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних навчальних закладах області щорічно складають більше 11 тис місць, які протягом останніх років виконуються на 93 – 95 %. Відсоток випускників, працевлаштованих за отриманою професією у 2015 році становив лише 93,7 % (95,2 % у 2014 році).

Практично щороку лише 14% випускників 11-х класів та близько 16% випускників 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів продовжують навчання у професійно-технічних навчальних закладах. Моніторинг підтверджує, що кількість випускників шкіл, які хочуть отримати робітничу кваліфікацію, щорічно зменшується.

З огляду на це, треба удосконалювати зв'язки між школами і закладами професійної освіти, на наш погляд, на часі розглянути питання щодо створення на базі професійно-технічних навчальних закладів сучасних професійних та технічних ліцеїв.

Крім того, навчальні заклади повинні активно проявляти ініціативу в пошуках замовників кадрів, які б сприяли їх

забезпеченню сучасним обладнанням, матеріалами, робочими місцями.

ВИЩА ОСВІТА

Контингент ВНЗ I-IV рівнів акредитації становить 162 тис студентів, серед них майже 122 тисяч навчається у ВНЗ III-IV рівнів акредитації та близько 40 тис студентів у ВНЗ I-II рівнів акредитації.

У вищих навчальних закладах області ведеться підготовка за 111 напрямками освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр», більш як за 440 - «Спеціаліст», «Магістр» та близько 216 - «Молодший спеціаліст».

Належна увага приділяється навчанню випускників загальноосвітніх закладів з особливими потребами. На базі Національної металургійної академії України працює Регіональний центр освіти інвалідів. Загалом у всіх вищих області навчається близько тисячі студентів-інвалідів.

Головною умовою забезпечення потреби України у висококваліфікованих фахівцях є пошук шляхів удосконалення підготовки в галузі вищої освіти, їх поширення та практичне використання.

З метою сприяння працевлаштуванню (проходженню) практики чи стажування учнів, студентів, аспірантів – випускників навчальних закладів області запроваджено практику проведення «Ярмарок вакансій», до якого залучаються професійно-технічні, вищі навчальні заклади та найбільші підприємства. «Ярмарки вакансій» проводяться з 2011 року спільно з фондом «Ефективне управління». У 2015 році зазначені заходи проведено в кожному вищій Дніпропетровщини.

Сьогодні важливим стає не лише опанування престижної професії, і навіть не певної професії, що користується попитом на ринку праці, а досягнення певного освітнього й культурного рівня, набуття певних компетенцій з метою підвищення конкурентоспроможності на ринку праці.

ПЕРЕПІДГОТОВКА КАДРІВ, ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ

Принципова загальнодоступність будь-яких знань ставить нові вимоги до кваліфікації вчителів і освітянських кадрів, які мають вчити мислити і діяти відповідально, конструювати знання «за ситуацією». Щороку всіма формами навчання в обласному інституті післядипломної педагогічної освіти охоплено понад 15 тис працівників освіти. Створена система дистанційного навчання, яка включає у себе більше 10 спеціалізованих проєктів електронного навчання з використанням кейс-технологій, можливостей Інтернету та баз для мереж професійного спілкування педагогів (освітянських онлайн співтовариств). Унікальною для України є система дистанційного підвищення кваліфікації директорів шкіл, їх заступників на основі розробки й захисту проєктів розвитку освітніх закладів.

Навчальним закладом здійснюється підготовка педагогічних працівників за спеціальністю «Дефектологія» (корекційна педагогіка). На факультеті заочно щорічно навчається 75 студентів.

Одним із перших інститут розпочав підготовку електронних регіональних посібників і підручників, на сьогодні їх випущено понад 15 найменувань.

Система експериментальної роботи інституту складає понад 300 експериментальних майданчиків. Це – мережі школи здоров'я, шкіл освіти за програмою «Сталий розвиток», шкіл європейської освіти, тощо.

Однак, необхідно посилити роботу щодо забезпечення відповідності змісту освіти потребам і викликам сучасного суспільства, створити умови для постійного оновлення змісту освіти. Привести структуру регіональної освіти відповідно до потреб сучасної економіки в умовах інтеграції України в європейський економічний та культурний простір.

Майбутнє нашої області визначає рівень освіченості її жителів і, насамперед, молодого покоління. Якщо ми справді хочемо мати належний рівень освіти, давайте об'єднаємо всі сили для вирішення проблем навчання і виховання молодого покоління та освітянської галузі.

Олексій Полторацький,
в.о. директора департаменту освіти і науки ОДА

«Умови для безпечного навчання та виховання дітей, нами створено» – Олексій Полторацький

Напередодні нового 2015/2016 навчального року відбулась нарада з питання забезпечення безпечних умов організації навчально-виховного процесу для здоров'я та життя учнів (вихованців) у навчальних закладах Дніпропетровської області. Про це повідомляє департамент освіти і науки облдержадміністрації.

В.о. директора департаменту освіти і науки облдержадміністрації Олексій Полторацький повідомив, що на теперішній час тривають комісійні обстеження стану готовності закладів освіти області до нового навчального року та їх сталої роботи в осінньозимовий період 2015/2016 року. До обстежень залучено представників територіальних органів Державної служби з надзвичайних ситуацій, Держсанепідслужби та Держенергонагляду з отриманням відповідних висновків щодо їх безпечного функціонування, відповідності ви-

могам пожежної безпеки, державним санітарним правилам і нормам. Перевірки будуть завершені до 24 серпня 2015 року.

За оперативною інформацією управління (відділів) освіти міст і районів області станом на 14.08.2015 фактично підготовлені до нового навчального року та роботи в осінньозимовий період 2015/2016 року 99% закладів освіти, з них: 1136 навчальних закладів (школи, дитячі будинки, позашкільні навчальні заклади) та 822 дошкільних навчальних заклади.

Протягом 2015 року різнопланові ремонтно-будівельні роботи проводяться у 840 закладах освіти. Станом на 14.08.2015 ремонтні роботи завершено у 602 закладах освіти (інформація динамічна). Терміни завершення капітальних ремонтів, які не заважатимуть навчально-виховному процесу, окремих об'єктів освіти визначені графіками виконання ремонтно-будівельних робіт та укла-

деними договорами із підрядними організаціями.

Пріоритетним для Дніпропетровської області є вирішення питання щодо виділення коштів на придбання шкільних автобусів для перевезення дітей, що проживають у сільській місцевості.

Нагадаємо, що для цієї мети для Дніпропетровської області з державного бюджету виділено 1,2 млн грн., з обласного бюджету затверджено видатки у сумі 4,05 млн.грн. та планується виділення 41,050 млн. грн. за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку.

У нараді взяли участь керівники структурних підрозділів облдержадміністрації та територіальних обласних організацій, керівники управлінь та відділів освіти, закладів обласного підпорядкування та професійно-технічних навчальних закладів.

Інф. ДОН ДОДА

Християнська сторінка

Друге послання апостола Павла до Коринтян (6, 2)

В основу бесіди покладено книгу о. Олександра Меня „Світло в пітьмі сяє“, яку переклав українською мовою Лев Хмельковський і випустило в світ львівське видавництво „Свічадо“ у 1995 році. Талановитого християнського просвітителя о. О. Меня вбили у Подмоскові 9 вересня 1990 року ударом сокири по голові. Його вдова Наталя Григоренко доручила Л. Хмельковському переклад творів о. О. Меня.

Апостола Павло написав: «Нині день спасіння». Отже, сьогодні, тут, зараз, дає нам Господь спасіння. І не тільки в одному місці Нового Заповіту є такі слова. А якщо ви пам'ятаєте, коли Господь прийшов до дому митника Закхея, людини, на яку всі дивилися, як на останнього грішника, і Господь побачив його віру, його покаяння, його прагнення жити інакше. Він сказав: «Сьогодні, нині спасіння дому цьому». Сьогодні.

У нас часто люди говорять про спасіння людини, як про щось далеке, можливо, десь там, після смерті, забуваючи про те, що Одкровення Господа говорить нам, що тут, сьогодні, ми отримуємо спасіння, якщо цього прагнемо.

А що ж таке спасіння? Я пам'ятаю одну похилого віку жінку, яка завжди любила примовляти: «Ні, ніколи я не спасусь». І багато що навіть вважає, що це особлива ознака благочестя вважати, що ти не спасешся.

І ще раз запитується, що означає - спаситися? Це означає перебувати з Господом, а гинути - це означає бути далеким від Нього. Так от, люди, які вважають, що спасіння не може бути нам дане за нашу негідність, мають рацію. Справді, хто з нас може перебувати з Господом, коли ми обліплені гріхами, мов багном, з голови до п'ят. А коли ми намагаємось від них очиститись, вони знову до нас прилипають.

Отже, немає нам спасіння? Чому ж говорить апостол, що нині, сьогодні, нам даний день спасіння? Хто може спаситися? За своїми заслугами, мабуть, ніхто. Але той же апостол нам

Провідники рубрики:
почесний доктор теології Леонід ЯКОБЧУК
та журналіст Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

ПРО СПАСІННЯ

відповідає, що ми не тільки можемо спастися, але вже все для цього зроблено, тому що заради цього Господь прийшов до нас, заради цього Він постраждав, щоб ми спаслися Його силою, Його благодаттю, Його страдницькою любов'ю до нас, а не тому, що ми це заслужили. Тому всі ми, хто справді увірував у Господа, не маємо права говорити: «Ні, я не спасусь». Тому що ми тоді сумніваємось у спасенній силі благодаті Христової, бо Господь вмер, щоб Його кров обмила наші гріхи. Він наблизив нас до Себе, Він нас спас, Він нас усіх зробив Своїми дітьми. Але чи це означає, що ми можемо сказати: що ж будемо жити й грішити, а Господь нас спасатиме? Так от на це нам апостол Павло відповідає, що ми не в стані визволитися від гріха власними силами, але ми повинні себе готувати до рятівної сили благодаті, ми маємо прийняти цього божественного Гостя, прагнути всіма силами, аби дім нашої душі був готовий до Його приходу. І тоді Він скаже, як сказав у будинку Закхея: «Нині спасіння дому цьому».

Як же ми можемо дізнатися, чи приходить до нас спасіння? Тільки за єдиною ознакою: коли Царство Боже приходить до нашого серця, коли Господь панує в ньому, коли Він освячує нашу радість, нашу працю, наші печалі, наші хвороби, коли все, що є, освячується Силою Божою і ми відчуваємо Його обіч себе. Отже, ми вже наблизились до Царства Божого, отже, ми відчули спасіння. Кожна людина може справді його відчути, як

щось живе у своєму серці.

Але не треба думати, що це вже дане і не може бути втрачене. Щоразу, коли наша воля обертається до зла, ми відштовхуємо від себе спасіння, проганяємо його, відвертаємось від нього, ми віддаляємось від Бога, Який кров'ю Своєю наблизив нас до Себе.

І ось так триває боротьба між нами і нашим Спасителем. Він простягає до нас руки з хреста і говорить: «Прийдіть до Мене всі втомлені і пригнічені», а ми, хоча й знаємо, що лише в Нього є спокій душам нашим, йдемо десь вбік, услід за своїми гріхами.

Слово Боже закликає нас і говорить: «Нині спасіння», сьогодні спасіння, тільки забажай, тільки силу своєї душі, все, що є в тебе, збери і йди до Нього, намагайся, чини за Його заповідями, точніше, за єдиною заповіддю, тією самою, яка є в Євангелії, запам'ятай і закарбуй її у своєму серці. Вона звучить так: «Як ти хочеш, щоб з тобою чинили люди, так і ти чини з ними».

Подумайте, як ясно і просто сказано! Будемо намагатися чинити з людьми саме так, як ми хочемо, щоб з нами чинили, а ми хочемо, щоб до нас ставилися з увагою, з любов'ю, піклуванням, тактовно, з повагою - давайте так ставитися один до одного. І це буде першим кроком підготування до того, щоб прийняти нашого дорогого Гостя, Спасителя нашого, Який йде до нас. Коли ви чекаєте гостя, ви прибираєте свій дім. Коли ви чекаєте Спасителя, ви повинні вигнати всяку заздрість, ненависть, недоброзичливість, злосливість, усе сміття, яке накопичується в душі, і прикрасити дім вірою, надією та любов'ю.

«Система «Конкурс» мінімізувала корупцію у Дніпропетровських вишах», – Валентин Резніченко

Електронна система «Конкурс», введена під час вступної кампанії до вишів, виправдала себе на Дніпропетровщині. Виключивши людський фактор при наборі абітурієнтів, вона мінімізувала корупційну складову. Про це заявив голова Дніпропетровської обласної державної адміністрації Валентин Резніченко.

«У дніпропетровських вишах успішно випробувано електронну систему «Конкурс», яка автоматично нараховує та розподіляє абітурієнтів до вищих навчальних закладів під час вступної кампанії. Вона повністю виключає людський фактор при наборі майбутніх студентів - ніякого втручання вишів та приймальних комісій, ніяких

корупційних схем і вступів «по знайомству». Система жорстка і сліпа при виборі претендентів на бюджетні місця. Це дуже великий крок у боротьбі з корупцією в освітній сфері», – зазначив Валентин Резніченко.

Цього року кожен абітурієнт міг подати заяви до 15 навчальних закладів одночасно, вказавши їх у порядку пріоритету. Навчальні заклади визначали мінімальну кількість балів для вступу на ту чи іншу спеціальність.

«Система «Конкурс» порівнювала кількість балів зовнішнього незалежного оцінювання абітурієнтів і необхідний мінімум для вступу на бюджет. Якщо конкурсант проходив в пріоритетний для нього виш, він автоматично туди зараховувався, решта заявок анулювалися», - пояснив виконуючий обов'язки директора департаменту освіти і науки Дніпропетровської ОДА Олексій Полторацький.

Він додав, що система так само автоматично заповнює недобробрані бюджетні місця контрактниками. Недобір у Дніпропетровській області склав 14%.

Однак провини «Конкурсу» в цьому немає: «Справа не в системі і не в дефіциті тямущих абітурієнтів, – зауважив Олексій Полторацький. – Недобір – це проблема самих вишів, які не борються за своїх студентів. А «Конкурс» тільки підтвердив це – в системі відображається рейтинг кожного ВНЗ. Абітурієнт двічі думав перед тим, як обрати інститут».

За інф. ДОН ДОДА

Майже 2500 освітян Дніпропетровщини зібрались на традиційні серпневі секційні засідання

На базі комунального вищого навчального закладу «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» та НВК №12 проведені секційні засідання керівників районних (міських) методичних об'єднань педагогічних працівників області.

Основною метою проведення секційних засідань є підготовка до організованого початку 2015-2016 навчального року та удосконалення методичного забезпечення загальної середньої, дошкільної, позашкільної освіти в регіоні. Дані заходи спрямовані на виконання головних пріоритетних завдань сучасної системи освіти, визначених Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, виконання нормативних документів Міністерства освіти і науки України щодо підготовки навчальних закладів, установ і організацій освіти і науки до роботи в 2015/2016 навчальному році.

Було проведено 31 секційне

засідання, в роботі яких взяли участь близько 2500 педагогів від усіх 22-х сільських районів та 13 міст Дніпропетровської області. Традиційно, у роботі секцій взяли участь такі категорії педагогічних працівників як заступники начальників управлінь відділів освіти з методичної роботи, керівники методичних кабінетів, центрів, керівники методичних об'єднань директорів загальноосвітніх та багатопрофільних позашкільних навчальних закладів, заступників директорів з виховної роботи, педагогів організаторів, вчителів-предметників та інш.

Під час роботи секційних засідань співробітники ДОІППО ознайомили педагогічних працівників області з методичними рекомендаціями щодо організованого початку нового 2015-2016 навчального року. Особливу увагу було приділено обговоренню тематики Першого уроку.

Міністерство освіти і науки України рекомендує загальноосвітнім та професійно-технічним навчальним

закладам розпочати 2015-2016 навчальний рік Першим уроком, тематика якого відповідала б принципам Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, що затверджена наказом МОН №641 від 16.06.2015. Було наголошено що конкретну тему такого уроку навчальні заклади визначають самостійно. При обранні теми, підготовці і проведенні уроку працівникам шкіл регіону доцільно звернути увагу на питання історії українського державотворення, розвитку та зміцнення держави, історії державних символів України.

Під час проведення засідань методичних об'єднань вчителів-предметників особливу увагу було приділено обговоренню змісту листа Міністерства освіти і науки України від 26.06. 2015 р. № 1/9-305 щодо особливостей вивчення базових навчальних дисциплін у 2015/2016 навчальному році, що пов'язано, першою чергою, зі змінами, внесеними до навчальних програм. Міністерством освіти і науки України

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 19:40, на першій програмі Українського радіо.

після громадського обговорення та розгляду Колегією Міністерства до навчальних програм було внесено зміни, спрямовані на їх розвантаження та врахування вікових особливостей розвитку дитини в відповідності до сучасного розвитку науки та технологій. Зміни до програм були затверджені відповідними наказами МОН від 05.11.2014 № 1275 «Про проведення експертизи та громадсько-го обговорення типових навчальних планів та навчальних програм для початкової школи» та від 06.02.2015 № 100 «Про розвантаження навчальних програм для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів». Відповідно до цих наказів навчальні програми повинні бути позбавлені жорсткого поурочного поділу, вчителі можуть обирати послідовність розкриття навчального матеріалу в межах окремої теми, але так, щоб не порушувалась логіка його викладу. Обласні, районні та міські методичні кабінети (об'єднання) не можуть втручатися в такі питання, оскільки це винятково компетенція вчителя.

Також увагу було приділено обговоренню питання удосконалення контролю за управлінською діяльністю місцевих органів управління освітою у сферах дошкільної, загальної середньої, професійно-технічної і позашкільної освіти та їх дебіюократизації. Керівні педагогічні кадри області були ознайомлені зі змістом відповідного наказу МОН України від 27.05.2014 №648 «Щодо припинення практики створення та вимагання від дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів документації та звітності, не передбаченої законодавством України».

Було акцентовано увагу і на особливій відповідальності педагогічних та науково-педагогічних працівників освіти в умовах складної суспільно-політичної ситуації. Учасників секційних засідань ознайомили зі змістом відповідного

листа МОН України «Щодо протидії пропаганді сепаратизму та антиукраїнській ідеології в системі освіти». В даному листі наголошується на тому, що Міністерство освіти і науки доручає уникати співпраці з організаціями і структурами із сумнівною репутацією, тим більше - з відверто чи замасковано антиукраїнськими, зокрема щодо проведення спільних з ними заходів, поширення літератури та інших матеріалів, що пропонуються ними. Педагоги були попереджені, що за подібні дії вони можуть нести кримінальну відповідальність.

У 2015/2016 навчальному році у Дніпропетровській області продовжується реалізація електронних проєктів «Профільна школа on-line», «Мережевий освітній округ», «Віртуальна майстерня петриківського розпису», «Електронний методичний кабінет», «Електронна атестація педагогічних працівників», «Електронна школа для дітей з особливими потребами». Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти проінформував учасників засідань методичних об'єднань вчителів про хід їх реалізації в загальноосвітніх навчальних закладах Дніпропетровської області.

Методичні рекомендації підготовлені Дніпропетровським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти на 2016/2016 навчальний рік традиційно були опубліковані у спецвипуску науково-методичного альманаху «Нива знань», обласній освітянській газеті «Джерело», інформаційному віснику «Освіта Дніпропетровщини», розміщені на сайті ДОІППО та надіслані електронною поштою в усі регіони Дніпропетровської області.

Для педагогів була організована традиційна ярмарка-продаж навчально-методичної літератури провідних освітянських видань України.

За інф. КВНЗ «ДОІППО»

Національно-патріотичне виховання як головний фактор розвитку громадянського суспільства

ПРІОРИТЕТНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СЕРЕД ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

У процесі свого розвитку людство завжди прагнуло створити ідеальне суспільство, і хоча у різні історичні періоди пріоритети дещо змінювались, та у центрі такої омріяної спільноти завжди був гідний громадянин, самодостатня, духовно-моральна особистість, яка не стоїть осторонь важливих суспільних процесів, відчуває себе відповідальною за долю рідного народу, своєї Батьківщини.

Становлення і розбудова Української держави відбувається на зламі двох тисячоліть у часи активного творення європейського співтовариства. Важкі випробування, що випали на долю українського народу в складі колишньої імперії, вплинули на пошуки ним нового вектору розвитку, залучили до світових інтеграційних процесів, спрямували до європейського вибору.

В умовах сучасних подій, пов'язаних з військово-політичною обстановкою, суспільною напругою, збройною та інформаційною агресією колишньої радянської метрополії сьогодні особливо важливо сформувати в українському суспільстві почуття істинного патріотизму як головної духовно-моральної цінності, що плекає у молоді соціально важливі якості, закладає потужний особистісний потенціал, який вона зможе проявити у всіх видах життєдіяльності, зокрема у захисті інтересів своєї

родини, рідного краю, Батьківщини.

Визначальна роль у справі виховання національно-патріотичного виховання підрастаючого покоління завжди належала освітнім інституціям, тому у роки новітньої історії Української держави було розроблено ряд відповідних концепцій: Концепція національної системи виховання (1996), Концепція національно-патріотичного виховання (2009), Концепція Загальнодержавної цільової програми патріотичного виховання громадян на 2013-2017 рр., Концепція громадянської освіти та виховання в Україні (2012). Але жодна з них не мала твердого підґрунтя через непослідовність правлячих еліт і їхню невизначеність щодо вибору напряду майбутнього розвитку України. Тому переважно студентська молодь, яку через освітні заклади готували до європейського вибору країни, активно залучали до участі в «Євроклубах», у листопаді 2013 року мирно стала на захист своїх переконань, але отримала брутальну відсіч, яка сколихнула увесь світ. Виявилось, що значна частина соціально зрілої освіченої молоді сформувалась як активна рушійна сила нашого громадянського суспільства, котра хоче змінити світ на краще, прагне долучитись до розбудови демократичної самодостатньої європейської держави.

Кардинальні зміни, що сталися не лише у нашому суспільстві, а насамперед у свідомості громадян, зокрема юного покоління, спонукали до переосмислення деяких підходів щодо національно-патріотичного виховання, оновлення нормативно-правової бази, затвердження нової Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді. У запропонованій Концепції

наголошується, що в період розбудови Української держави, особливо в часи воєнної загрози, патріотичне виховання є пріоритетною складовою національного виховання і передбачає «комплексну і цілеспрямовану діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів», які несуть відповідальність за формування у юного покоління високих патріотичних почуттів, національної гідності, чітко визначеної громадянської позиції та співпричетності до життя рідного народу, готовності до захисту його інтересів, цілісності і незалежності Батьківщини.

Отже, головною метою національно-патріотичного виховання сучасної вітчизняної освіти, всіх її ланок, є формування соціально активної особистості з високим рівнем національної свідомості, почуттям вірності і любові до Батьківщини, готовністю до виконання громадянських та конституційних обов'язків, бажанням трудитись на благо рідного народу, примножувати і захищати його здобутки.

Визначена мета завжди реалізується через конкретні завдання, а саме:

- утвердження в свідомості учнівської молоді патріотичних цінностей. стійких переконань, шанобливого ставлення до історичного минулого України , її героїв, духовних провідників;
- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державних символів;
- шанобливе ставлення до військовослужбовця як до захисника Вітчизни, героя, підвищення престижу військової служби;
- залучення дітей та молоді до участі в процесах державотворення для набуття нею патріотичного досвіду відповідно до демократичних принципів;
- заохочення до пізнання рідної культури, звичаїв і традицій українського народу, виховання толерантного ставлення до культур інших народів;
- утвердження принципів гуманістичної моралі як основи розвинутого громадянського суспільства та спонукання до готовності протистояти українофобству, проявам сепаратизму, шовінізму, фашизму та аморальності;
- плекання кращих рис української ментальності: працьовитості, волелюбності, доброти, справедливості, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури.

У Концепції чітко сформовані головні принципи патріотичного виховання: принцип національної спрямованості; самоактивності і саморегуляції; принцип полікультурності; соціальної відповідальності; історичної і соціальної пам'яті; принцип наступності поколінь, кожен з яких спирається на загальнопедагогічні принципи виховання, такі як дитиноцентризм, природовідповідність, культуровідповідність, гуманізм.

Кожен навчальний предмет має невичерпний виховний потенціал, і ці можливості щодо патріотичного виховання, окреслені в методичних рекомендаціях, які додаються до Концепції національно-патріотичного виховання. Любов до родини, свого оточення, рідного краю закладаються дітям мудrimi вихователями ще в дошкільному віці, у молодших класах. На думку всесвітньо відомого педагога В. Сухомлинського, досвідчений вчитель прагне «домогтись того, щоб вихованця вже в дитинстві хвилювало сучасне й майбутнє Вітчизни...» Доречно тут згадати слова української поетеси Ліни Костенко:

В дитинстві відкриваєш материк,
котрий назветься потім – Батьківщина.

У напружений і драматичний період відстоювання Україною своєї незалежності і територіальної цілісності особливого значення набуває якісне викладання такого навчального предмета, як «Захист Вітчизни». Вчитель має добре орієнтуватись у визначальних етапах військової історії України, національно-визвольної боротьби українського народу, знати переможні битви українського війська, основні зразки озброєння і техніки Збройних сил України, навчити початкових навичок користуватися ними,

сприяти підвищенню фізичної загартованості молоді для підготовки до захисту Батьківщини, а головне – сам бути патріотом України.

Керівникам шкіл слід звернути увагу на впровадження до навчального плану таких предметів, як українознавства, народознавства, краєзнавства, адже патріотизм передбачає системне і послідовне пізнання свого краю – малої батьківщини, глибинне осмислення буття українського народу у всеосяжному часопросторі-вому вимірі.

Українська мова, яка визначена Конституцією України як державна, нарешті має посісти належне місце у всіх сферах життєдіяльності нашого суспільства і насамперед в освітніх закладах. В. Сухомлинський розглядав рідну мову як «могутній засіб плекання людської душі», він вважав, що саме знання рідної мови, трепетне і шанобливе ставлення до неї є одним із найважливіших джерел дієвого патріотизму.

Гідним прикладом громадянина-патріота для вихованців є учитель, одухотворений любов'ю до рідної Батьківщини, він добре знає правдиву історію свого народу, вільно володіє державною мовою, вболіває за сучасне і майбутнє України. Якщо ж із вуст педагога лунають фальш, безбарвні слова про патріотизм, школярі відчують шалясть і байдужість учителя, а такі «виховні моменти» є мертвими і шкідливими. На жаль, у деяких працівників освіти спостерігаються прояви відкритого і прихованого сепаратизму, антиукраїнські настрої, що є абсолютною неприпустимим для тих, хто взяв на себе відповідальність за виховання молодого покоління. Людина має право на свої погляди і переконання, може не сприймати окремих політиків і їхній політичний вибір, але повинна залишатися патріотом, тим більше в часи випробувань і загроз Батьківщині. Той, хто не відчуває себе частинкою народу, серед якого живе, не розуміє ціннісних потреб оновленого суспільства, так і не сприйнявши незалежності України, не здатний виховати гідного патріота із свідомою громадянською позицією, для якого любов до рідного народу , своєї Вітчизни – незаперечна цінність, сприйнята розумом і почуттями, підтверджена ділами.

Участь педагогічних працівників в антидержавній, антиукраїнській діяльності повинна тягти за собою правові наслідки, що визначені законодавством України, про що наголошується у листах МОН України від 29.07.2014 № 1/9-382 «Про особливу відповідальність педагогічних та науково-педагогічних працівників» та від 24.06.2015 № 1/9-302 «Щодо протидії сепаратизму та антиукраїнській ідеології в системі освіти».

Хвилює та зворушує трепетне і шанобливе ставлення свідомих громадян нашого суспільства, особливо дітей і молоді, до державних і народних символів Української держави, до волелюбних ідеалів Революції гідності, захоплення саможертвості героїв Майдану, глибока вдячність воїнам-захисникам України. Ми стали свідками і учасниками волонтерської самоорганізації, безкорисливої допомоги наших співвітчизників тим, хто її потребує. До цих виявів дієвого патріотизму долучилось багато педагогів, школярів та їхніх батьків. Емоційну насагу, творчу піднесеність, ініціативність учнівської молоді, її потяг до пізнання культури і традицій наших предків, щире бажання бути корисним суспільству, рідному народу необхідно стимулювати і заохочувати різноманітними навчально-виховними засобами і методами, спрямовувати у чисте русло національного відродження українського народу і розбудови України як самодостатньої демократичної європейської держави, щоб справдилися слова поета і патріота Олександра Олеся:

Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!

Володимир ДОЛГОПОЛИЙ,
перший проректор ДОІППО,
заслужений учитель України

Це перше засідання дискусійного клубу, організованого студентською радою іноземних студентів ДНУ за підтримки адміністрації університету. У ньому взяли участь понад 30 франкомовних студентів з усіх вищих навчальних закладів міста. Темою обговорення для першого засідання учасники обрали питання гендерних відносин, а саме: «Роль жінки в сучасну епоху».

«Ідея створити такий клуб виникла у нас ще торік, – розповідає начальник відділу підготовки фахівців для зарубіжних країн і академічних обмінів ДНУ ім. О.Гончара Геннадій Анатолійович Онищенко. – Ми хотіли запропонувати нашим студентам щось нестандартне, таке, чого не було ще в жодному вищому навчальному закладі Дніпропетровська. Тоді з ініціативою зібрати на базі

Через дискусії – до культурного взаємозбагачення

У Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара відбулося засідання дискусійного клубу франкомовних студентів Дніпропетровська.

Дніпропетровського національного університету іноземних студентів міста для цікавого спілкування й обміну думками до нас звернувся студент IV курсу факультету суспільних наук і міжнародних відносин ДНУ, громадянин Республіки Конго, Віфран Малонга. І, справді, наш університет став тим затишним місцем, де студенти з різних країн світу змогли зустрітися і в жвавих, незаангажованих дискусіях обговорити те, що їм дійсно цікаво».

Так, стати учасниками перших обговорень відгукнулися понад 30 франкомовних студентів Дніпропетровська (переважно представників Республіки Конго, Кот-д'Івуару та Екваторіальної Гвінеї), серед яких було і четверо дівчат. «Це тільки початок, – говорить студент В.Малонга, який до того ж є віцепрезидентом Асоціації громадян Республіки Конго в Дніпропетровську. – Час не стоїть на місці – все рухається вперед. Наприклад, у моїй країні історично склався такий тип стосунків чоловіків і жінок, який дещо відрізняється від європейського – в нашому суспільстві жінки мають все ж менший вплив, ніж чоловіки. Але все швидко змінюється. І хоча ми намагаємося не забувати наше африканське коріння, все помітнішим

стає вплив західноєвропейської культури і стилю життя, й до нас приходить розуміння істинної жіночої свободи та партнерської рівності статей. Тож на нашій зустрічі у дискусійному клубі ми розглядали різні аспекти гендерної рівності: аналізували особливості родинного устрою в наших країнах, права жінок на здобуття освіти і працевлаштування, релігійну рівність чоловіків та жінок тощо. Хоча з деяких питань ми між собою так і не змогли досягти консенсусу», – зізнається Віфран.

Віднині організатори планують проводити засідання дискусійного клубу регулярно, щоб студенти-іноземці могли добре потренуватися у своїх мовленнєвих навичках (що, безумовно, допоможе їм при захисті дипломних робіт), а ще налагодити між собою дружні відносини і збагатитися культурними цінностями один одного. Надалі також планується залучити до роботи клубу й українських студентів, що вивчають французьку мову, де вони разом з іноземцями зможуть відшліфувати знання мови на практиці.

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

Україна-Польща: спільні археологічні дослідження

Студенти та аспіранти Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара взяли участь у III Міжнародній українсько-польській археологічній експедиції. Розкопки проводилися у Польщі на горі Громнік. Експедиція проведена спільно з Інститутом археології Вроцлавського університету за підтримки голови Дніпропетровської обласної ради Євгена Удода та керівництва воєводства Нижня Силезія.

Українська частина делегації прибула до міста Вроцлав, де перебувала у постійному супроводі співробітника Відділу міжнародних зв'язків та міжнародних проектів управління маршалка Нижньосилезького воєводства Олександри Міровської-Піалуччата директора інституту археології Вроцлавського університету доктора хабілітованого Артура Блажеєвського.

Учасники експедиції відвідали Інститут археології

Вроцлавського університету, де побували у навчальних аудиторіях, лабораторії та бібліотеці. Управління маршалка організувало екскурсію по місту Вроцлав.

Згодом було продовжено роботи на горі Громнік (Rummelsberg), де вже працювали польські колеги. Керівництво розкопом здійснювали професор хабілітований Криштоф Яворський та професор Олександра Панкієвич.

Українська частина експедиції під керівництвом доцента Євгена Фещенка працювала на викопі XXI, де було відкрито вхід до підземного приміщення, збудованого у скельній породі на місці колишньої кам'яної фортеці. Час за роботою спливав дуже швидко. У культурному шарі виявлено фрагменти кераміки, монети, намистини, залізні предмети, скло, частини кахлів з орнаментом, рештки тварини (кона).

Після розкопу співробітники Вроцлавського універси-

тету проводили просвітницькі лекції, присвячені історії дослідження пам'ятки та знахідкам, зробленим на ній. Частина знахідок зберігається у музеї у селі Романов.

Під час експедиції було обговорено конкретні кроки на шляху подальшого співробітництва, а саме: підписання договору про співпрацю між університетами; спільні публікації в українських та польських виданнях; узгодження навчальних програм; обмін студентами; міжнародний фіндрайзінг.

Традиційним стало фотографування учасників експедиції на туристичній вежі. Наприкінці роботи та спілкування всі одноставно висловили надію на нові зустрічі у наступних археологічних сезонах.

Аспірантка кафедри історіографії, джерелознавства та архівознавства ДНУ Катерина Мінакова поділилася враженнями від поїздки: «Я вже вдруге беру участь в українсько-польських археологічних експедиціях. Минулого року теж працювала на горі Громнік. Завжди, якщо вдається щось знайти, відчуваєш радість, адреналін, і хочеться шукати далі. Здається, що в наступному шарі обов'язково теж буде якась знахідка. Було дуже цікаво спілкуватися з польськими колегами. Багато хто зі старшого покоління поляків знає російську мову, а ми, в свою чергу, цього року вивчали польську, тому труднощі з розумінням одне одного не виникало, дехто з поляків знає також англійську. Під час експедиції ми мешкали в садибі сільського зеленого туризму – селі Карнков. Там є домашні зубри, ми гралися з зубрятами, каталися на електромобілях – місцеве населення їздить саме на такому транспорті. Мене часто запитують: ти що, береш до рук лопату? Справа в тому, що робота на розкопі – не завжди з лопатою. Якщо брати Громнік, то на горі було дуже багато каміння, на такі роботи дівчат не беруть, там працюють хлопці спортивної статури. Загалом на розкопі ми проводили щодня годин сім. Працювали по черзі. Спочатку близько години – з лопатою, а потім сидючи потрібно перебирати землю. Також є й більш тонка, ювелірна робота – зачистка знахідок. Наприклад, нам пощастило знайти розвал горщика і череп коня».

Декан історичного факультету ДНУ ім. О. Гончара, професор Сергій Світленко підкреслює, що гора

Як можна дбати про довкілля за допомогою сталої енергії

У Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара вперше пройшли Дні сталої енергії. У круглому столі, який відбувся з цієї нагоди, взяли участь співпрацівники і студенти економічного і фізико-технічного факультетів, представники Науково-дослідного інституту енергетики ДНУ.

«Загалом в Україні такі заходи проходять вже третій рік. Ми прагнемо ознайомити найширше коло громадськості з видами стійкої енергетики та правильним її використанням», – відзначила директор Науково-дослідного інституту енергетики ДНУ Лілія Накашидзе.

Про використання енергії сонячного випромінювання в житлово-комунальному господарстві розповів доцент кафедри двигунобудування фізико-технічного факультету Анатолій Трофименко. Студенти дізналися про енергоефективні будинки, застосування сонячних

Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20
www.dnu.dp.ua

колекторів, теплових насосів, про успішний досвід Швеції та Норвегії у використанні відновлюваних видів енергії. Доповідач відзначив, що в Україні щороку патентуються близько 200 відкриттів у цій галузі. Тож наша країна має багато можливостей у застосуванні екологічно чистої енергії, яка не потребує додаткових перетворень та інших затрат.

Доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики економічного факультету Тетяна Гільorme виступила з повідомленням «Альтернативна енергетика в контексті концепції сталого розвитку». Тетяна Вікторівна зупинилася на маркетингових аспектах, а саме енергетичній безпеці підприємств під час просування відновлюваної енергетики та інвестиціях у цю га-

лузь. Доповідач зауважила, що будь-яке рішення, і в тому числі, маркетингове, повинне базуватися на комплексності. Тетяна Гільorme навела студентам цікаві факти, зокрема, що Американська школа альтернативної енергетики вважається найкращою у світі, що найвища, 164-поверхова, споруда в місті Дубаї повністю забезпечується альтернативною енергією.

Доповідь доцента кафедри маркетингу економічного факультету Сергій Касян стосувалася логістичного сервісу при впровадженні енергоефективних технологій в промисловій та комунальній сфері. Сергій Якович наголосив на важливості інтернет-діалогу при вирішенні логістичних проблем. «На економічному факультеті ДНУ реалізовується про-

ект, у рамках якого здійснюються інтердисциплінарні дослідження з пошуку технологій, які б дозволили відмовитися від використання газу. Ми прагнемо роз'яснювати суспільству, як дбати про довкілля», – відзначив Сергій Касян.

Організатори заходу запропонували учасникам переглянути науково-популярний фільм про шведське місто Мальме, яке використовує лише відновлювану енергію і демонструє екологічне життя. І хоча у цьому північноєвропейському місті сонячні дні – рідкість, навіть цієї сонячної енергії цілком вистачає для забезпечення потреб мешканців.

**Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20 www.dnu.dp.ua**

Університет зустрічав першокурсників «гранітом науки» та кулешем

Традиційна Посвята у студенти - подія, з якої розпочинається нове життя для тих, хто обрав своєю долею ДНУ. Саме долею, адже alma-mater назавжди залишається у серці, знання, набуті у її стінах, допомагають йти по життю. Цьогоріч наш університет прийняв до своїх лав близько трьох з половиною тисяч студентів. Саме їх вітала в останній літній день дружба університетська родина, відкриваючи разом із ними нову сторінку історії нашого ВНЗ.

Свято розпочалося з урочистої промови ректора Дніпропетровського національного університету Мико-

ли Полякова. Він згадав видатних особистостей, яким ДНУ ім. О.Гончара за свою майже столітню історію став дороговказом, привітав зі святом першокурсників. «Щиро вітаю всіх присутніх – молодих, щасливих, талановитих, – звернувся він до студентів, – попереду у вас цікаве життя. Цього року ДНУ традиційно увійшов до десятка найпопулярніших серед абітурієнтів університетів України. Приймальною комісією було прийнято більше 22 тисяч заяв від абітурієнтів. І кращі з кращих виборили право стати студентами нашого прославленого університету. Майже 1700 юнаків і дівчат сьогодні стали першокурсниками ДНУ, і більше 1600 бакалаврів поступили на п'ятий курс для здобуття ступеня спеціаліста і магістра. Ласкаво просимо до нашої alma-mater!»

Почесний гість свята випускник ДНУ 1960 року, керівник міжнародного проекту «Морський старт» Володимир Кومانов щиро побажав першокурсникам успіху: «Коли я навчався в ДНУ, в його викладацькому складі не було так багато професорів, докторів наук, як зараз, але, незважаючи на це, я і мої однокурсники здобули чудову освіту. Сьогодні вам неймовірно щастить слухати лекції кращих науковців, – зазначив він, – ви маєте змогу стати видатними людьми, повинні перевершити і викладачів, і кращих випускників ВНЗ.»

Також на свято були запрошені заступник голови обласної державної адміністрації Олег Кужман, пер-

ший заступник міського голови Анатолій Крупський, митрополит Дніпропетровський та Павлоградський владика Іриней. Владика привітав студентів та благословив їх на плідне навчання.

Один з найяскравіших моментів Посвяти у студенти - вручення найкращим першокурсникам символічних студентського квитка, залікової книжки, граніту науки та спортивного кубка. Почесне право прийняти студентський квиток із рук ректора отримали: студентка факультету української та іноземної філології та мистецтвознавства, відмінниця, призер міського етапу конкурсу-захисту наукових робіт МАН, голова молодіжного парламенту міста Дніпродзержинська Ганна Супрун та студент факультету міжнародних відносин, золотий медаліст, переможець обласного етапу конкурсу-захисту наукових робіт МАН Кирило Гречин. Залікову книжку урочисто прийняли: студент механіко-математичного факультету Олексій Вакарчук, який здобув максимальні 200 балів під час ЗНО з математики, виборов перемогу на обласному етапі конкурсу-захисту наукових робіт МАН, та студентка факультету суспільних наук і міжнародних відносин Єлизавета Монастирська – «золота» медалістка, яка отримала 200 балів під час ЗНО, переможниця Всеукраїнської олімпіади, призер обласного етапу конкурсу-захисту наукових робіт МАН. Граніт науки було передано першокурсниці того ж факультету, «золотій» медалістці, призеру обласних Олімпіад, стипендіатці міської ради Єлизаветі Дубенчук та першокурснику факультету прикладної математики Михайлові Сотничу, який отримав 200 балів під час ЗНО, виборов призове місце на Всеукраїнському етапі конкурсу-захисту наукових робіт МАН. Прийняти з рук багаторазового чемпіона Європи та України з плавання, студента ДНУ Андрія Говорова спортивний кубок пощастило першокурсниці геолого-географічного факультету, «золотій» медалістці, кандидату у майстри спорту, переможниці кубку України із парусного спорту Софії На-

уменко та першокурснику факультету систем і засобів масової комунікації, золотому медалісту, переможцю Всеукраїнського етапу конкурсу-захисту наукових робіт МАН та Обласного військово-патріотичного багатоборства Богдану Звоніку.

Вступаючи до університетського життя, першокурсники ділилися своїми планами і мріями. Новоспечена студентка історичного факультету Анна Загоруйко може похвалитися золотою медаллю, перемогою в обласному конкурсі «Собори наших душ» в номінації «журналістика». Дівчина ще не вирішила, ким хоче стати: журналістом чи науковим співробітником. «Я сподіваюся, що в університеті мені буде цікаво, адже історія – омріяний мною напрям, – сказала вона, – хочу отримати базові знання, з якими можна буде викладати в школі, університеті.»

В арсеналі Олександра Пені, першокурсника факультету прикладної математики – 200 балів, які він здобув під час ЗНО з королеви наук, призове місце Обласного етапу конкурсу-захисту наукових робіт МАН, перемоги в олімпіадах. «ДНУ я обрав тому, що він – один з найпрестижніших ВНЗ країни. Незважаючи на те, що навчатимусь на такому серйозному факультеті, ці п'ять років хочу не тільки здобувати знання, але й від душі веселитися з новими друзями», – сказав хлопець.

Родзинкою свята стало частування кулешем найсміливішого першокурсника та вручення символічного рушника берегині козацького роду його обраниці. Красивий обряд дав присутнім відчуття: ми стали свідками посвяти не тільки в першокурсники, а й в козаки. Він нагадав нам, що кожен, хто наслідує традиції запорізьких лицарів, має бути чесним і благородним, братолюбним і розумним. І, звичайно, не лінуватися у навчанні.

**Інформаційно-аналітичне агентство
ДНУ ім. О.Гончара
тел.: 374-98-20 www.dnu.dp.ua**

Стрибок тигра: від Харкова до Бахчисарая

Така тенденція сприяє поширенню в українському соціумі капітулянтських настроїв, яке підтримують політики певної орієнтації та зовнішній супротивник, що зацікавлений у формуванні в національній свідомості українців комплексу лузерства, безнадії, вічного невдахи. Мінорний стиль вітчизняної історіографії аж ніяк не відповідає статусу суверенної держави, який має нині Україна. Тим більше під час війни за незалежність, коли народ потребує позитивних зразків у минулому. Хоча такі, безперечно, є, однак і досі найбільш популяризовані в Україні події воєнної історії – це поразки під Берестечком і Крутами. А величні перемоги залишаються напівзабутими. Між тим багато європейських націй гордились б такими битвами, як, приміром, славетна Конотопська 1659 року, коли було вщент розбито 100-тисячне московське військо, а десятки воевод потрапили в український полон. Видатний російський історик XIX століття Сергій Соловйов писав про цю подію: «Цвіт московської кавалерії загинув за один день. Ніколи більше Росія не зможе вивести в поле таке блискуче військо... Московський цар у жалобному одязі від'їхав за Волгу, побоюючись, що український гетьман зі своїм військом піде просто на Москву...»

Незалежна Україна не святкувала 350-ї річниці цієї перемоги в 2009-му через неофіційні прохання Москви того не робити. Хоча сама Російська Федерація гучно відсвяткувала 300-ліття Полтавської битви, тієї, де загинула українська воля...

Українці мають прикру тенденцію докладно висвітлювати свої поразки й побіжно говорити про перемоги. Тому інколи складається враження, що таких начебто й не було

Щодо воєнної історії ми постійно бачимо нездатність української влади і, на жаль, громадянського суспільства віддавати належне своїм великим звершенням, справжнім заслугам і досягненням. Як кажуть у народі, вміли готувати, та не вміли подавати...

Інша річ, що державні діячі й політи-

ки України надто часто демонстрували невміння правильно використовувати ті блискучі воєнні перемоги.

Коли нинішні провідники (Порошенко, Турчинов, Яценюк, Парубій, Пашинський та інші) заявляють, що Крим у 2014 році здали через відсутність війська, то це спроби виправдати власне боягузтво, нерішучість і неспроможність (рік, що минув після Майдану, показав усі їхні «здібності»). Це не армії не було, а адекватної влади, яка здатна діяти в екстремальних умовах і брати на себе відповідальність.

У Криму Болбочан налагодив співпрацю з кримськотатарськими добровольцями для спільної боротьби проти більшовиків і білогвардійців.

У цьому контексті є дуже показовим похід Кримської групи армії Лівобережної України в березні – квітні 1918 року. Тоді теж були проблеми з військом, із постачанням, з організацією, бо молода Українська держава переживала всі природні труднощі становлення. Але був талановитий, сміливий і рішучий полководець, який мав повноваження і вмів їх використовувати в інтересах перемоги, – український полковник Петро Федорович Болбочан (1883–1919).

Перед Кримською групою ставилося завдання звільнити Крим від більшовицьких військ і заволодіти базами Чорноморського військового флоту, на яких тоді відбувалися бурхливі події. Багато військових кораблів підняли на щоглах прапори Української держави.

До складу Кримської групи входили другий Запорозький піхотний полк, перший Запорозь-

кий імені кошового Костя Гордієнка полк кінних гайдамаків, Запорозький кінно-гірський гарматний дивізіон, інженерний курінь, чотири артилерійські батареї, автопанцерний дивізіон і два бронепоезди. 11 березня 1918 року частини Кримської групи розпочали наступ із району Харкова. Це було компактне й високомобільне військове з'єднання під вмілим і рішучим керівництвом.

Після розгрому більшовицьких частин під Лозовою українські війська зайняли станцію Синельникове і вже 14 квітня спільно з Легіоном січових стрільців під командуванням Василя Вишиваного (Габсбурґа) взяли Запоріжжя. 18 квітня частини Кримської групи вели бої за Мелітополь та заволоділи містом. Кримська Червона армія була розбита на північ від Перекопа. У ніч із 21 на 22 квітня другий Запорозький полк прорвав лінію укріплень супротивника на Сиваші й вийшов у тил більшовицьких військ, що оборонялися на перешийку. Треба сказати, що в історії російської армії є кілька невдалих походів на Перекоп у XVII-XVIII століттях, а відносно тривалий і надзвичайно кривавий його штурм у 1920 році став «перлиною» радянської воєнної міфології. Кримська група Болбочана взяла Перекоп за кілька годин... Наступного дня запорожці взяли місто Джанкой. 25 квітня перший Запорозький гордієнківський полк під командуванням генерала Всеволода Петрова визволив Сімферополь і тоді ж за підтримки татарських добровольців Бахчисарая.

Як писав у своїх спогадах учасник тих славетних подій поручник Монкевич: «Ніде українську армію не зустрічали з таким захопленням, як у містах Криму...» Річ у тім, що кримчани на той момент уже встигли відчувати всі «принади» червоного терору (потім їм доведеться пережити терор денікінської контррозвідки): масові розстріли, взяття заручників стали звичайною практикою. Більшовицький «прокуратор» Севастополя Юрій Гавен дуже пишався там, що розстріляв 600 «контрреволюціонерів». Україн-

ська армія, на відміну від своїх супротивників, нікого не вшала й не розстрілювала, виступаючи носієм цивілізованого державного порядку.

Кримській групі залишався один кидок до Севастополя, де комендант Севастопольської морської фортеці Михайло Остроградський (нащадок гетьмана Данила Апостола) вже заявив, що кораблі та військові частини, які стоять під українськими прапорами, підпорядковуватимуться законному уряду незалежної України. Проте «європейські союзники» в особі кайзерівської Німеччини зажадали, щоб вони припинили наступ на Севастополь і відійшли з Криму на материк. Українські провідники надто часто запопадливо виконували всі забаганки союзників, виконали й цього разу. Щоправда, в Джанкої українці, обурені діями союзників, роззброїли німецьку дивізію. Звісно, німці мали підстави не довіряти гетьману Павлові Скоропадському й підозрювати його в проросійських симпатіях, що цілком виправдалося пізніше, коли гетьман видав декларацію про можливість федерації України з небільшовицькою Росією. Німці побоювалися, що український Чорноморський флот потрапить під контроль Антанти. Якби ж влада в Києві зуміла в перемовинах із Німеччиною наполягти на інтересах української сторони, то результатами блискучих перемог групи Болбочана можна було б скористатися для посилення нашої держави, її позицій на півдні.

Незважаючи на ці не дуже втішні політичні аспекти, Кримський похід полковника Болбочана, що, до речі, нагадає регулярні колись південні походи запорожців, залишається однією з найгероїчніших сторінок української воєнної історії і зразком воєнного мистецтва. Той похід дав чимало повчального українським військовим. Зокрема, привертає увагу швидкість просування Кримської групи армії УНР (за мірками того часу): за місяць із важкими боями здолали велику відстань від Харкова до Бахчисарая, завдаючи нищівних поразок супротивникові. То було феноменальне поєднання швидкості й маневру, справжній бліцкриг тоді, коли це поняття ще не побутувало в лексикі військових теоретиків...

Полковник Болбочан здійснював чіткий контроль над військами і вміло ними керував, вчасно реагуючи на зміни бойової обстановки. Він демонстрував прогресивне воєнне мистецтво, використовуючи весь спектр

дій у наступальній операції: прориви, охоплення й оточення військ ворога, вихід у тил супротивника і швидке його знищення тощо. Болбочан не намагався тупо штурмувати вузли опору, а обминав їх, щоб не сповільнювати темп наступу. Вся група його військ діяла як єдиний згуртований організм, що пояснюється високою вмотивованістю офіцерів і солдатів, адже значна частина її підрозділів формувалася на добровільчій основі. Успішність походу пояснюється також самостійністю командувача, бо його рішення і дії не гальмувалися вищими штабами та іншими численними бюрократично-управлінськими структурами.

Є ще одна цікава обставина. Майже всі полководці, які брали Перекоп із його як штучними, так і природними укріпленнями, витрачали на це багато часу (від Михайла Фрунзе до Еріха фон Манштейна) й крові. Та лише Петро Болбочан захопив Перекоп блискавичним ударом і практично без утрат.

Полковник зумів уже в Криму налагодити дієвий контакт, союз та

співпрацю з кримськотатарськими добровольцями для спільної боротьби проти більшовиків і білогвардійців.

Солдати Болбочана в Криму продемонстрували залізну дисципліну й порядок, що завжди викликає симпатію в місцевого населення, проявляли повагу й стриманість у ставленні до цивільних людей.

Цей Кримський похід треба ретельно вивчати нинішнім військовим діячам України. Хоча умови боротьби на початку XXI століття суттєво інші, ніж на початку XX століття, але чимало фундаментальних засад залишаються незмінними, зокрема особлива роль швидкості й маневру в наступі.

Справді, війну не можна виграти, сидючи в обороні, рахуючи втрати після ударів ворожої артилерії. Приклад Болбочана показує, що українська армія здатна бути однією з найбільш наступальних армій світу.

І ще дещо актуальне: треба добре пам'ятати дорогу на Перекоп і південніше від нього. Знадобиться...

Ігор Лосєв
«Тиждень» м. Київ

РЕКТОР НГУ АКАДЕМІК НАН УКРАЇНИ ГЕННАДІЙ ПІВНЯК НАГОРОДЖЕНИЙ ОРДЕНОМ «ЗА ЗАСЛУГИ» ІІ СТУПЕНЯ

Відзнаку присвоєно Указом Президента України №491/2015 з нагоди Дня незалежності України.

Ректора НГУ академіка НАН України Геннадія Григоровича Півняка нагороджено орденом «За заслуги» ІІ ступеня за значний особистий внесок у державне будівництво, консолідацію українського суспільства, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, активну громадську діяльність, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм.

ВІТАЄМО!

Студенти-гірники Фрайберзької гірничої академії на практиці в Україні

До НГУ прибула група студентів-гірників з Німеччини для проходження ознайомчої практики на гірничих підприємствах

Відомо, що Михайло Ломоносов, пам'ятник якому стоїть у сквері навпроти входу до головного навчального корпусу Національного гірничого університету, свого часу вивчав тонкощі геології, гірничої справи і металургії у Фрайберзькій гірничій академії (Німеччина). У 1749 році він писав одному зі своїх друзів: «Головною моєю справою є гірнича наука, задля якої мене до Саксонії послано...». Додамо, що перші професори НГУ, який цьогогорік відзначає своє 116-річчя, також навчалися у цій найстарішій вищій гірничій школі світу. Цікавий факт: у цьому році Фрайберзька гірнича академія відзначатиме 250 років від дня заснування.

У п'ятницю, 21 серпня 2015 року до Національного гірничого університету прибула група студентів Технічного університету «Фрайберзька гірнича академія» (ТУ ФГА, ФРН) на чолі з деканом факультету наук про землю, геотехніки та гірництва, почесним професором НГУ Карстенем Дребеншедтом для проходження практики на гірничих підприємствах України.

Між цими історичним епізодами пройшли сторіччя, але життя довело, що наука і освіта – це ті галузі, які надзвичайно міцно об'єднують людей. НГУ і ФГА вже понад сторіччя мають досить міцні партнерські зв'язки, які особливо розвинулися упродовж останніх 20 років. Серед багатьох напрямків науково-педагогічної роботи між двома

відомими гірничими вищими навчальними закладами є обмін аспірантами і студентами.

Днем раніше – 20 серпня 2015 року – ректор НГУ академік НАН України Геннадій Півняк і члени ректорату зустрілися з професором Карстенем Дребеншедтом для обговорення плану практики студентів з ФГА, аналізу співпраці і перспектив подальшого партнерства двох дружніх ВНЗ. Обговорення питань міжнародного співробітництва між університетами зайняло немало часу, бо вже багато зроблено і чимало планується.

Ректор Геннадій Півняк високо оцінив найбільший спільний проект НГУ і ФГА разом з австрійським Монтан Університетом – Міжнародний університет ресурсів (МУР). Його було створено у 2007 році для об'єднання наукової думки у пошуках нових шляхів раціонального використання мінеральних сировинних ресурсів, запаси яких катастрофічно зменшуються. Цього року перші два студенти НГУ, які навчалися за міжнародною програмою МУР «Прогресивні технології розробки мінеральних ресурсів» Євген Любимцев і Руслан Зубер, захистили дипломні роботи. Програма передбачає вивчення основ стійкого розвитку й застосування екологічно безпечних методів в гірничодобувній галузі та рекультивативі порушених територій. Це перша спільна магістерська програма в ТУ ФГА, яка була заснована у 2012 році як частина МУР.

За прямими угодами з ФГА працюють кілька кафедр НГУ, зокрема гірничих машин та інжинірингу (завідувач Костянтин Заболотний) і відкритих гірничих робіт (завідувач Борис Собко). Професори Заболотний і Собко ознайомили присутніх з перспективними напрямками співпраці з ФГА.

Крім того, професор Карстен Дребеншедт запропонував і ознайомив присутніх з новим проектом, реалізація якого буде здійснена у перші місяці нового навчального року. Це так звані «Студентські дні», які проводитимуться почергово на базі НГУ і ФГА і включатимуть обмін групами студентів. Цей проект покликаний залучати студентів до більш активної участі у студентському самоврядуванні і побудові демократичного громадянського суспільства. Вважаємо, що останнє дуже важливо для незалежної України і вітчизняних студентів. Важливо й те, що гроші на ці проекти виділяють німецькі фонди.

Відразу після трансферу німецьких студентів з аеропорту Бориспіль до Дніпропетровська у супроводі

співробітника кафедри відкритих гірничих робіт Олексія Ложникова відбулася зустріч з керівництвом НГУ. На початку заходу двом магістрам-гірникам НГУ Роману Лисенку і Сергію Бердникову були вручені дипломи про закінчення ВНЗ трьох країн (України, ФРН і Австрії).

Ректор НГУ Геннадій Півняк розповів гостям про діяльність НГУ, зокрема про історію його міжнародних зв'язків з ФГА.

Професор Борис Собко ознайомив присутніх і групу з восьми студентів ФГА, які на прохання німецької сторони проведуть літню ознайомчу практику на українських

гірничих підприємствах, з планом проведення цього масштабного заходу. Зокрема, хлопці побувають на Рибальському кар'єрі, геодезичному полігоні НГУ у селі Орлівщина, Полтавському гірничо-збагачувальному комбінаті, залізорудному комбінаті у Кривому Розі, марганцеворудному кар'єрі міста Орджонікідзе. Також на німецьку молодь очікує широка культурна програма.

Валентина Шабетя, ІАЦ НГУ

Фото: Альона Леонович,
Євген Ланевич (відеостудія «Юність» НГУ)

Генеральний секретар європейської асоціації кам'яного та бурого вугілля EURACOAL Брайан Рікеттс відвідав НГУ

Сьогодні питання енерго-ефективності є наріжним, наука за відповідної підтримки ефективно дозволяє вирішити його. Європейська асоціація кам'яного та бурого вугілля EURACOAL має спеціальний комітет, який відслідковує дослідження, що проводять університети.

Бізнес-компанія ДТЕК, яка співпрацює з Національним гірничим університетом за деякими напрямками, запросила генерального секретаря європейської асоціації EURACOAL Брайана Кліффорда Рікеттса відвідати Україну і ознайомитися з роботою ПАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» – найбільшим вуглевидобувним підприємством України, яке видає на-гора кожну п'яту тону газового енергетичного вугілля.

Як повідомив керівник відділу з науки та інновацій департаменту з технічного розвитку ДТЕК Віталій Пілюгин, українське вугілля треба підтримувати. Тому в EURACOAL повинні знати про наші здобутки і недоліки, якщо такі існують. Для при-

йому високого європейського гостя була підготовлена спеціальна програма візиту. Її першим пунктом був спуск в гірничі виробки шахти «Павлоградська». Другим пунктом значилася зустріч з керівництвом і професорсько-викладацьким складом Національного гірничого університету – науковим партнером ДТЕК. Щодо розгляду питання вугільного бізнесу ДТЕК з можливими європейськими партнерами, то зустріч пана Рікеттса з керівництвом ТОВ «ДТЕК» та «ДТЕК Енерго» заплановано провести в Києві у головному офісі компанії.

Додамо, що ДТЕК має велике бажання підтримувати партнерські стосунки з EURACOAL, аби бути в курсі тенденцій змін у вугільній галузі Європи і світу. Для України важливо, щоб інноваційні програми ЄС торкалися і ДТЕК. Для подальшого розвитку вітчизняної вугільної галузі ДТЕК також необхідно отримувати інвестиційні кошти для упродовження власних інноваційних проектів, аби мати можливість по-

ширювати досвід Європи. Адже метою EURACOAL якраз і є пропаганда ролі вугілля в енергоспоживанні Європейського Союзу, забезпечення надійності енергоспоживання та стабільності цін, умов для захисту довкілля.

Як зазначив головний спеціаліст департаменту з технічного розвитку ДТЕК Олексій Жуковський, незважаючи на те, що шахтарі видобувають 2 тисячі тон вугілля щодоби, отримання інвестицій від EURACOAL дозволить підвищити виробничу ефективність роботи вугільних шахт, провести заміну обладнання. Це приведе до зменшення ризиків виникнення аварій при видобуванні вугілля.

У роботі круглого столу в Національному гірничому університеті взяли участь керівник департаменту з технічного розвитку ТОВ «ДТЕК Енерго» Юрій Чередниченко, керівник відділу науки та інновацій департаменту з технічного розвитку ДТЕК Віталій Пілюгин, науковці гірничого та інші фахівці гірничовидобувного комплексу. Ректор НГУ академік НАН України Геннадій Півняк надав присутнім інформацію про наукові напрацювання Національного гірничого університету і його численні міжнародні проекти, зокрема, магістерські програми. Особливу увагу присвятив співробітництву ВНЗ з компанією ДТЕК:

– З компанією ДТЕК ми працюємо як єдиний комплекс, – зазначив він. – Це дозволяє виходити на міжнародний рівень в науці, реалізовувати розробки і вести цільову підготовку кадрів.

Генеральний секретар європейської асоціації кам'яного та бурого вугілля EURACOAL Брайан Рікеттс повідомив, що асоціація складається з 35 членів з 20 країн.

– EURACOAL – це галузе-

ва організація, яка сприяє розвитку вугільної промисловості в Європі, а вугілля, як відомо, є надзвичайно важливим у виробництві електроенергії.

Завідувач науково-дослідної частини, професор НГУ Роман Дичковський презентував наукові проекти НГУ, які покликані впроваджувати інноваційні технології на гірничих підприємствах. Завідувач кафедри вищої математики, професор НГУ Олена Сдвижкова розповіла про проекти, які розвиваються спільно з

компанією ДТЕК. Це дослідження, які відповідають викликам часу, до того ж, у планах – розвиток ще кількох напрямків.

Генеральний секретар європейської асоціації кам'яного та бурого вугілля EURACOAL Брайан Рікеттс дав високу оцінку науковій діяльності Національного гірничого університету. У ході візиту він також відвідав історичний музей ім. О. Поля і мінералогічний музей НГУ.

Наприкінці робочої зустрічі в НГУ голова правління громадської

організації «Асоціація вугільних підприємств» Костянтин Автономов вручив пану Брайану Рікеттсу і представнику компанії ДТЕК у Брюсселі Ганні Зволікевич диплом з почесною відзнакою «Шахтарська гвардія» за особисті трудові досягнення у професійній діяльності.

Наталія Андрющенко, Валентина Шабета, ІАЦ НГУ

Фото Станіслава Мардаровського, відеостудія «Юність» НГУ

У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ

ПРЕЗЕНТУВАЛИ ЗБІРКУ ВПРАВ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ

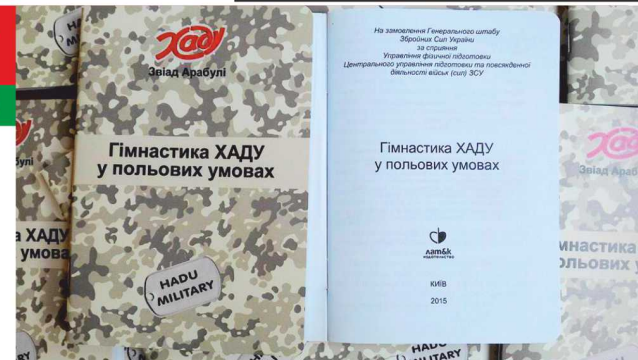
Автор гімнастики Хаду Звіад Арабулі розробив комплекс гімнастики у польових умовах спеціально для українських військових. Перший тираж був переданий Дніпропетровським волонтерам - представниками «Фонду оборони країни», громадської організації «Сила Дніпра», волонтерської організації «Героям Слава».

Марія Добрянська, професор, член спілки художників України, волонтер, представник української діаспори в Швейцарії і активний діяч із питань України в ООН зазначила: «Я живу в Швейцарії і можу сказати, що ті українці, які не перебувають зараз у своїй країні, дуже переживають за події, які тут відбуваються. Ми проводимо багато благодійних акцій по збору коштів та забезпечуємо можливість приймати поранених бійців і дітей-переселенців на лікування в Європі. Як волонтер і громадський діяч, я підтримую Хаду як ефективну технологію оздоровлення та готова сприяти відкриттю представництва Федерації у Швейцарії».

Капітан Андрій Ваврин, тимчасово виконуючий обов'язки начальника служби оперативного командування «Схід» підкреслив, що вже знайомий з методикою Хаду і оцінив на практиці її ефективність. «Під час заняття я побачив реальну зацікавленість бійців займатися цією гімнастикою. Я вдячний Федерації Хаду за ініціативу у підготовці на безкоштовній основі інструкторів, які зможуть навчати військових».

Хаду-мілітарі - це посібник для застосування гімнастики в польових і екстремальних умовах. Його розроблено автором методики хаду Звіадом Арабулі (автор перекладу на українську мову - Дарина Бутко) на замовлення Генерального Штабу Збройних сил України, за сприяння Управління фізичної підготовки Центрального управління підготовки та повсякденної діяльності військ (сил) ВСУ на підставі Меморандуму про взаємодію. Комплекси вправ враховують специфіку різних військових спеціальностей і ситуацій, і переслідують дві основні мети. Перше - максимально підвищити безздатність за рахунок регулярних спеціальних тренувань, які підготують організм до перевантажень. Друге - швидко відновити різні функції організму, наприклад: усунути затікання і біль у м'язах, повернути гостроту зору, підвищити концентрацію уваги і швидкість реагування, скинути відчуття стомлення, зменшити вплив бойових психогенних стрес-факторів і т.д.

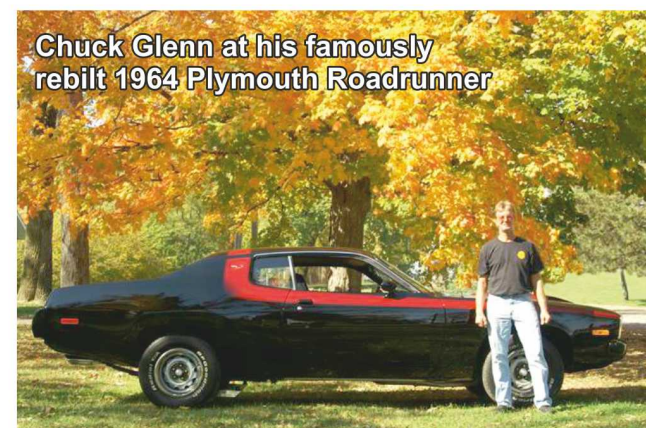
За роки існування «Бористену», завдяки західній українській діаспорі, редакція прагнула показати наскільки вільно і заможно живуть люди, де не має «руського мира». Хоч, як не гірко, але завдання таке не під силу не те що скромному журналу, а, мабуть, самому Господу Богу. Ось зараз на Донбасі нестатки, кров, біда навкруги, а добрий кавалок тамтешнього люду як і раніше кличе Путіна. Тут вже не має слів...

Однак, ця публікація не для таких. А для тих, хто просто цікавий і хто хоче зайвий раз пересвідчитися: геть від задріпанки Москви – актуально як ніколи. Герої публікації нашого доброго друга Іларіона Хейлика з США (корінням з славнозвісного села Мишурін Ріг на Дніпрі) не голлівудські зірки чи мільйонери, вони не сенатори і не відомі спортсмени. В принципі це звичайні люди. Так би мовити, ось той міцний і добрий «мідл клас». Але яке змістовне і цікаве їх життя! І не через ковбасу. Вона у них давно і в достатку. Одне слово почитайте.

ВЧИМО
АНГЛІЙСЬКУ

STATE OF INDIANA – BREATH OF FREEDOM

Chuck Glenn at his famously
rebit 1964 Plymouth Roadrunner

Accepting invitation to visit Indiana, we arrived there on Aug 18 to stay half a week in residence of

Jani and Chuck Glenn. Well...their residence is so sparkling clean we wonder how they keep it that way since almost half the time they spend vacationing in Mexico, as Chuck is an avid fisherman.

Inside his unusually large barn, half of a huge wall is covered by trophies, obtained mostly on account of his 1974 Plymouth Road Runner car restored by Chuck to the most unbelievable detail – fantastic execution.

Chuck is also great inventor of many machines he designed and build himself for his lumber industry,

like heavy duty 4-way log splitter. Lately his hobby is restoring old Indiana fireplaces. They were used to keep warm houses during eighteen,

Uniquely designed and built
by Chuck his 4-way log splitter

nineteenth centuries and beyond and their luxurious execution indicates the wealth of Indiana dwellers way then.

Chuck drove us to meet his neighbor Jason. On our arrival Jason was cutting his lawn, using quite a wide machine. He politely invited us to examine his machine inventory. "This is the tractor that my grandfather gave to my father and this is the tractor that I inherited from my father" which was huge, at

least ten times bigger than the previous one. To have such amount of farm machinery one must be a millionaire. To plant corn, Jason would drive the machine around hundreds of acres, then set up the automatic pilot so the tractor would finish planting

Chejlyk in racing car at IND-500

whole field without human intervention. Wonder when our farmers will reach such wealth as Ukraine sits on the richest black soil known to man.

Then we moved to the residence on Eileen and Bob Taylor, who is architecture professor emeritus of Indiana University. Eileen was in charge of their large and successful zoo, taking care of lions, two white tigers, giraffes, bears, dozens of monkeys, lemurs and many more to enumerate them all.

In order to have free time to travel they closed the zoo leaving at home only three bisones and half a dozen of zebu (zebu is a type of cow pastured by African Tutsi tribe, drinking their fresh blood mixed with milk).

From left: Chuck, Jason, Larry
at huge John Deer unit

Their house is 18-th century American farm house. Way back, Indiana land was divided into one-square

mile lots, so farmers had this wealth of fertile soil thus they build a two story luxury dwellings. Even today every square mile has a similar building style as the Taylor's dwelling.

Entering their house we were surprised by a full size Ukrainian flag hanging above fireplace. What a welcome, what a surprise!

Professor's Bob motto is TRAVEL IS THE FASTEST WAY TO LEARN so he travels a lot. Way back in nineteen seventies, eighties and beyond, he, with dozen or two university students, traveled to various countries with accent on soviet republics. Ukraine, specially Kiev, was to his liking. He would spend lots of time in Kiev, visiting Pecherska Lavra Caves, meeting and conferring with monks and public in general. His friendly attitude and open heart sow freedom seeds into hearts of many, culminating in Orange Revolution as well as Maidan. Thank You, Bob!

Then professor Bob drove us to see Wright Bros. Museum where the airplane that took first flight is displayed. Everything is preserved to the last detail. All services are provided by dedicated

Professor Bob Taylor (center) in front
of Ukrainian Flag
with his guests Raisa and Larry

Rare picture- Eileen,
Bob Taylor
and white tiger

volunteers. My thoughts went all the way to Ukraine. Is any trace left of Sikorsky, father of helicopters? He was from Kiev and at the beginning of 20-th century he flew home from St. Petersburg to Kiev, many times landing on open fields then running with empty buckets to find some kind of fuel to continue his flight -he arrived safely home in Kiev.

Administration of the town of Winchester was considering to knock down the 18-th century court house located in the center of the town but a group of conservative minded citizens convinced town hall not to knock down the historic beauty but to restore it and make similar addition to the building. To achieve such a project professor Bob, the architect, took upon himself to carry such task and it took two years to design and get approval for the project, plus two years to build it to the most infinitesimal of details. To accomplish such a deed, he had to go into the archives to find all the details including the sand originally used by locating the same sandpit for the new project. The finished renovation and addition is so flawless one cannot distinguish the old from the new. Who would not be proud of such accomplishment?

What a wonderfully educational trip we had thanks to professor Bob, Eileen and Chuck, Jani

So with motherly care
and dedicated love
made Eileen Taylor
grow her 4-paws

Красиві УКРАЇНКИ

Наша нація багата на тих жінок,
які прекрасні душею і тілом.
У кожному номері «Бористену» -
нова історія Красивої Українки

Марія Добрянська:

«Де б я не була, моя душа
залишається в Україні!»

Художник, професор, волонтер, активний діяч від української громади в Швейцарії та частий гість в ООН – це далеко не все, чим займається талановита українка Марія Добрянська. Зараз вона «громадянка світу» - робота нерозривно пов'язана з подорожами, але душа і серце тяжіють до України.

В її малюнках тепло та любов. Вони дихають життям. Пані Марія часто бере участь у благодійних акціях – малює красиві картини, які потім продаються на аукціонах, а гроші йдуть на актуальні потреби – зараз на лікування поранених українських хлопців. Багато благодійних розписів у посольстві України в Женеві – її авторства. Десятки учнів по всьому світу вперше малювали свої шедеври саме під її чуйним керівництвом. «Малювати картини – це ні з чим незрівнянне відчуття причетності до великого дива творіння» - говорить художниця. Її роботи яскраві, емоційні, з глибоким сюжетом і філософською основою. Наприклад, на початку помаранчевої революції народилась картинка про Україну з

лаконічною назвою «Україна народжується» – мати з новонародженим малям (символом нової держави), воли, які скидають ярмо, голуб і янгол, і все це у яскравих кольорах та неповторній манері.

Фото:

- 1, 2 - Марія Добрянська черпає натхнення в тому, що її оточує.
- 3 - Чоловік художниці італієць, але носить вишиванку і говорить «Дякую» - для нього вже звична справа.
- 4 - Портрет онуки – юної патріотки.
- 5 - Та сама емоційна картина «Україна народжується».
- 6, 7 - Революція Гідності в Женеві – небайдужі українці вимагають дій від Європи. Серед них і Марія Добрянська з родиною.
- 8 - Під час благодійної акції. Всі намальовані роботи підуть на добру справу.
- 9 - Виставки, галереї, акції та волонтерська діяльність – звичний ритм життя для Марії Добрянської

Народилась Марія Добрянська у мальовничому місці – селище Красна Лука на Полтавщині. Можливо, тому її роботи дихають природною ніжністю. Вона часто навідує рідні місцини, на її будинку – красивий малюнок родини лелек, адже свого часу такого чорно-білого бідолаха вона врятувала від смерті. Під час революції Гідності Марія Добрянська з родиною не залишились осторонь – брали активну участь у протестах під будівлею ООН у Женеві. А останній візит в Україну був не лише мистецьким, але і волонтерським – пані Марія

брала участь у презентації збірки гімнастичних вправ для українських військових (гімнастика Хаду, про яку «Бористен» розказував раніше – ред.)

«Я живу в Швейцарії і можу сказати, що ті українці, які не перебувають зараз у своїй країні, дуже переживають за події, які тут відбуваються. Ми проводимо багато благодійних акцій по збору коштів та забезпечуємо можливість приймати поранених бійців і дітей-переселенців на лікування в Європі. Як волонтер і громадський діяч, я підтримую Хаду як

ефективну технологію оздоровлення та готова сприяти відкриттю представництва Федерації у Швейцарії» - зазначила вона під час презентації.

Останнім часом Марія Добрянська працює у монументально-декоративному розпису – багато будівель у Швейцарії прикрашені її рукою. Але і душевні картини залишаються в її житті – портрет онуки, релігійні мотиви чи проникливий портрет рідної мами, яка вже пішла з життя. І в кожному помаху пензля живе емоція...

Підготувала Мирослава Борхес

РВУТЬСЯ СТРУНИ СТОЛІТЬ...

РЕЦЕНЗІЯ НА КНИГУ ОЛЕКСАНДРА
КОСЕНКА «ГАРТУВАННЯ ВОДИ»

Косенко Олександр. Гартування води. Поезія / Олександр Косенко. –Український пріоритет. – 96 с.

«Всесвіт сховався за небом
і лезо часу
навіпіл січе
цю істоту минуло майбутню»

Олександр Косенко

«Кванти пам'яті перебираю...»

Олександр Косенко

Останніми роками ми всі зрозуміли одну мало приємну річ. Відомі закони в наш час – ще не остання інстанція. Є щось, що сильніше цих законів – це якийсь Над-закон, що керує сучасністю без нашої персональної на те згоди.

Специфічна філософія нашого стрімкого століття та безпросвітна самотність сучасної людини стали тією перешкодою, яка проводить лінію розділу між нашими бажаннями жити певним чином і нашими можливостями жити так, тобто тим, як ми живемо в дійсності.

Таке враження, наче в нас вселилася якась сутність, яка підло нашіптує нам на вушко: «Будь гірше, ніж ти є насправді... покажи свою темну сторону... стань цинічніше і грубіше, ніж інші... наділяй грубими формами всі свої позитивні і людські поривання...»

А що ж протидія всьому цьому, запитаєте ви. Вона взагалі існує в нашому житті? На мій погляд, вона існує. І, звичайно ж, вона пов'язана із системою виховання й цінностями, які культивуються в суспільстві, істинним прогресом і цілепокладанням всієї нації. Провідниками (своєрідними камертонами) цієї інтегральної системи є люди творчі, оскільки їх інтереси пов'язані, насамперед, з тим, щоб навчити нас, своїх читачів миттєво розпізнавати фальш або перекозлення істини, яку звертають в непорушні аксіоми посланці «сучасного ментального пекла». Одним із таких сучасних українських митців-камертонів є Олександр Косенко, який у своїй книзі поезій «Гартування води» майстерно піднімається над цинізмом сучасності, втілюючи у своїй творчості ідеали обра як за-

собу досягнення блага. Його гуманістичний раціоналізм ґрунтується на загальнолюдському постулаті любові й боротьби, яка загартовує не тільки природне, але й найприродне – Душу.

«А що, коли нагартувати душу
Може тому
І трапляються люди
З холодними лезами
Замість очей»
(Олександр Косенко, Без назви)

Доречі, а чому саме гартування води? На мій погляд, таке психологічне явище як ідентифікація прямо співвідноситься з назвою книги. У хімії вода всього лише прозора рідина без кольору і запаху. Але!.. при нормальних умовах. Змінюються умови – змінюються властивості і структура води. Я вже не хочу нагадувати майже тривіальність – без води немає життя. Це аксіома. Мені здається, що автор через назву своєї книги вивів певну змістовну тезу: гартування особистості митця йде через змінені умови. Розчиняючи Добро і Зло, торкаючись «холодних лез» і переробляючи отримане від світу за допомогою творчого потенціалу, загартована вода авторської думки стає фактично провідником істини на землі.

«Ми лише вода
від мізерної дешици Бога»
(Олександр Косенко, «Гартування води»)

В віршах автора поетичної збірки немає старанно вибудованої доказової бази абстрактного поняття добра і зла. У віршах Олександра Косенка поєднується нештучна чеснота, помножена на шаманські завивання ха-

отичних звуків і рядків, а рідкісне в наш час поєднання несподіваного погляду на світ і персоніфікації досвіду.

Втім, в цьому випадку, мене як критика, найбільше хвилює проблема світовідчуття, яке переповняючи автора збірки, несе його потоком до читача. Хвилює тому, що не кожен з реципієнтів готовий бути уособленням всепоглинаючої губки щодо високоморальності автора.

«Що єднає їх з моєю душою
Під чийми пальцями вона сонцеструнно
бринить
Коли я сміюся
Хто годує гіркотою мій плач
Де сила
Котра тримає над прірвою небуття»
(Олександр Косенко, Без назви)

Так, втім, сам автор про це, мабуть, знає, оскільки деякі його строфи просякнуті якщо не отрутою гіркоти, то сумом вже точно. Дійсно, в основі світовідчуття кожної людини споконвіку лежать основні правила, які важко заперечити. Але світ багатоликий і різноманітний і не тільки в генетичній площині. Область духовна також піддалася великій трансформації, і ці ментальні брили знаходяться в безперервному русі. Це завжди мені нагадує тектонічний струс геологічних формацій, які, напіраючи одна на одну, протягом мільйонів років формують нові структури. Тільки от питання. А відведено чи ці мільйони років людству? Тому така тональність у віршах Олександра Косенка викликає схвалення за спробу фіксації стану камертоном душі того, що тисячі пасіонаріїв намагаються довести своїми вчинками, нам, своїм співвітчизникам.

«Є Зло
Є Добро
Та різниця тепер несуттєва
Бо кара ПІЗНАННЯ
Коротка
Як помах крила»
(Олександр Косенко, Без назви)

І це не замусолені і заявлені істини, які характерні для містечкового самовпевненого розуму. Це міркування нашого сучасника з приводу того, як потрібно без пафосу щодня будувати наше майбутнє, адекватно сприймаючи відчай і зло, які оселилися в нашому житті.

«Ми у життя пішли із дому
Як у святилище,
У храм!
Тепер
Нічого!
Мрійна вічність
Від горя нас не вберегла.
А ще траплялось пити відчай,
Із муки пити,
Та із зла»
(Олександр Косенко, «Доніно-Кам'янка»)

Але є особливості текстів, які кидаються в очі після перших же сторінок. Олександр Косенко пише про те, чого фактично немає в матеріальному вимірі, — про час. Час в різних його проявах і одиницях — один з напрямних в поезії автора. Причому автора не зможе пожурити за традиціоналізм у сприйнятті часу та його пролонгацію в минуле і майбутнє, у прірву небуття чи у вічність, добу чи епоху... жоден критик. Тому що є в образі часу у автора поетичної збірки «Гартування води» якийсь шарм, наляк, напівтон, які емонструють нам ще одну відмінність майстра слова. Це та впевненість (але в ній немає і тіні панібратства), з якою поет оперує цією непростотою філософської категорією, описуючи психологічні стани людини і смисложиттєві одиниці людського Шляху.

«мить зупинити
і всесвіт позбавити муки
з мук та ілюзій»
(Олександр Косенко, «Гартування води»)

Уявлення про час для нього не жарт і забава, це істина,

до якої, на жаль, нас мало вчили прагнути. Автор так точно визначає витікання часу в життєвому просторі, що хочеться допомогти йому зловити час ... На жаль, це посилає тільки одній людині — самому автору.

«І тим доба женеться за собою,
Що долю треба випити до дна.
Не повернути щастя ворожбою,
Бо з понеділка почалась весна»
(Олександр Косенко, «Перше березня. Понеділок»)

Як перевірка загадки про час з'являються певні істоти, що, на думку автора, є категорією позначення неможливого, непокєднуваного, незбутнього... Щастя? Кохання? Мрій?

«Примари
Химери
Фантоми
Лише пригадати
Заснули твої сторожі
Бо що зостається
Лише пригадати
Епохи по тому
ЕПОХИ ПО ТОМУ
Лиш ДУХИ
Бридки плазуни
Укріплені в душі прокляття»
(Олександр Косенко, Без назви)

«...ще до веселок
душі відлетять
але тому вина не тільки старість
і не знайти в минуле вороття
де мрія напина строкате сарі
летять лишень хвилини та дощі
і цілять в нас дрібниші від гороху
щоб за негоди кутатись в плащі
щоб за кохання забувають потроху»
(Олександр Косенко, Без назви)

Автор не прищеплює нам як ідеал — приборкання почуттів або свідоме їх уникнення. Навпаки, він надає нам можливість впевнитися в тому, що ми часто ставимось до важливих речей, як до другорядних і випадкових... і це робить наше життя якщо не нестерпним, то непомітним або незначним для самих себе.

« Я відчуваю
Вічність на порі
Прийшла зібгати всі мої чекання
І сови обживають димарі
І кожен день приходить як востаннє
Стомився я блукать межі людей
І душу рвать
За міри
Межі
Грані
І знову ніч
І знов за нею день
Як привиди не білому екрані»
(Олександр Косенко, Без назви)

Ідесь в центрі цього «білого екрану» Самості Автора зливаються дві вічні категорії — сенс життя і час.

«...будемо брести
без душі
по межі межиствіття
щось
та напишуть на небі
дерев верховіття
щось та напишуть
для вічності то неважно
здохне іще один день як собака на сіні
певно не з тої ноги ми ступили у всесвіт...»
(Олександр Косенко, Без назви)

Ольга Рєпіна
(м. Дніпропетровськ)

ВІТАЄМО! ПЕРЕМОЖЦЯМИ КОНКУРСУ ТВОРЧОЇ МОЛОДІ ІВАНА ТА МАРУСИ ГНИП (США) НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «БОРИСТЕН» ЗА 2015 РІК ВИЗНАНО:

У НОМІНАЦІЇ «ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО»:

Лауреат:

Зразковий театр танцю «ГРАНІ» (м. Дніпропетровськ), керівник Ірина Масленикова — за інсценізацію і майстерне виконання хореографічної композиції «СІЧЕСЛАВСЬКІ ЗАМАЛЬОВКИ» та пропаганду української танцювальної класики.

Дипломант:

Хореографічний ансамбль «АЗБУКА ТАНЦЮ» (м. Дніпропетровськ), керівник Ірина Масленикова — за популяризацію автентичної хореографії та майстерне виконання хореографічної композиції «ІВАНА КУПАЛА».

У НОМІНАЦІЇ «СПІВОЧЕ МИСТЕЦТВО»:

Лауреат:

Студентський хор «МРІЯ» (м. Дніпропетровськ) Дніпропетровського педагогічного коледжу Дніпропетровського національного університету імені О. Гончара, керівник Тетяна Гарцуєва — за майстерне виконання хорової кантати «ДНІПРО РЕВЕ» та пропаганду української хорової класики.

Дипломант:

Вокальний гурт «РЕЗОНАНС» (м. Кривий Ріг) Криворізького педагогічного інституту Криворізького Національного університету — за пропаганду української народної пісенної класики та майстерне виконання пісні «СТЕПОМ».

Дипломант:

Марія Ратман (м. Дніпропетровськ) — за популяризацію

і пропаганду пісенних творів із «ЗОЛОТОГО ФОНДУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕСТРАДИ» та майстерне виконання шлягеру «ЧАРІВНА СКРИПКА»

У НОМІНАЦІЇ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»:

Лауреат:

Людмила Брижа (селища Петриківка, Дніпропетровська область) — за роботи останніх років у стилі петриківського розпису.

У НОМІНАЦІЇ «ЛІТЕРАТУРА»:

Лауреат:

Діана Швидченко (м. Ічня, Чернігівська область) — за добірку патріотичних віршів в травневому числі журналу «Бористен» за поточний рік.

«КІБОРГ» ІГОР СКЛЕПОВИЙ ПРО «КОЛХОЗНИКІВ» НА ВІЙНІ, РОСІЙСЬКИЙ СПЕЦПІДРОЗДІЛ «ВИМПЕЛ», УКРАЇНСЬКУ АРМІЮ І КОРУПЦІЮ, ТА ЧОМУ БІЙЦІ АТО ЙДУТЬ У ПОЛІТИКУ

Ігор Склеповий з побратимами (праворуч)

Ігорю Богдановичу 52 роки, родом чоловік з Івано-Франківська, одружений, батько двох доньок. Свого часу закінчив фізкультурний технікум, працював викладачем в училищі №8. Зараз працює у КП «Івано-Франківськводокотехпром» керівником охорони.

— Пане Ігор, розкажіть як ви потрапили в АТО, де воювали, скільки часу, чи підтримала ваш вибір родина?

— В серпні 2014 я пішов на війну добровольцем. Загалом 85% батальйону складали добровольці. Я один був з Західної України. Родина спершу не знала, що я йду воювати. А коли вже дізналась, то підтримала, бо вони прекрасно розуміють, який в мене характер, і що у мене дід, батько були патріотами своєї землі. Патріотизм у нас в крові, це не викинеш ніколи з душі.

В АТО я перебував до липня 2015 року. Щоправда трохи лежав у госпіталі, бо отримав контузію, і лікувався. Отримав її в той час, коли виходив з Донецького аеропорту перший раз. А потім були в Опитному, у Водяному, тому що там ми базувались. Далі, коли важка ситуація була з нашими хлопцями з 80 аеромобільної бригади, ми йшли їм на виручку. Це була наша друга ходка в аеропорт. Наші штабні командири, як вони потім сказали, придумали та-

кий «авантюрний план» штурмувати аеропорт вночі в туман.

Взагалі таке командування паркетне, молоде, людей рахує за ніщо. Керувати вони не вміють, не навчені. Бо керівником має бути людина, яка розуміє, знає та переживає за людей. І якщо буде далі такий бардак, далі продовжуватимуть красти армійські гроші, нам армії ніколи не бачити. А Нацгвардія це не армія, вона не йде на передову, там де ти, перепрошую, «обсикаєшся», в тебе мозок «іде», бо таке є і нема чого це приховувати, де життя обходиться дорогою ціною.

Техніку, яку ми мали, ремонтували своїми силами, інколи і своїм коштом, нової нам не давали. А ми знали, що як машина не буде їхати, то від цього залежить наше життя. Інколи на тій машині треба не їхати, а летіти, і варто віддати водіям належне, коли стріляють, криють міномети - вони мусять їхати, бо треба.

— Знаю, що Ви воювали проти російського бойового спецпідрозділу «Вимпел». Розкажіть про той бій.

— Ми спершу, десь в листопаді, заїхали в Піски, потім в термінал Донецького аеропорту. Наш перший бій був за старий термінал. Дякувати Господу Богу, але ми звідти виїшли без царапин та без втрат. Взагалі мабуть Бог оберігав наш батальйон.

А пізніше воювали проти «Вимпелу». Тоді ми їх накрили артилерією. Потім було два дні перемир'я, тоді вони трупи своїх забирали. Це було десь 5-6 грудня. «Вимпел» під Донецьким аеропортом зазнав непоправних втрат, більших за всю історію існування підрозділу.

Але там, якщо немає підтримки артилерії, ситуація дуже важка. Чомусь сепаратисти мали карти всіх підземних ходів, а наші хлопці, як проходили якісь підвали, то на стіні малювали, щоб можна було орієнтуватись. Бо у нас карт підземних ходів не було, а вороги знали всі ходи і виходи. Ми мали лише карту вигляду зверху, а карти нижніх комунікацій, тобто підвалів — не було. Треба сказати, що підвали доволі серйозні, які могли б витримати атомну війну.

Та й оборонні споруди фактично робити не було з чого. Все що позбирали, що було під руками — з того й робили.

Фото з Донецького летовища, надані Ігорем Склеповим

— Як на Вашу думку, можливий третій Майдан?

— Важко сказати. Але у людей терпіння також закінчиться. Якщо піднімуться люди, які пройшли бойову, не атошну підготовку, а ми її проходили, то ви не думайте, що Нацгвардія зможе їх стримати. Те, що озброїли їх машинами, автоматами це ще нічого не означає. Але ж держава нічого не робить для того. Взагалі в державі ж

повинні бути якісь пріоритети. Може тут про гроші і не до теми, бо ми не за гроші воювали і ризикували своїм життям, але наприклад зарплата наша не була менша, в порівнянні з Нацгвардією. По-друге забезпечення не було таким. Нас вражає відношення держави до нас. Допустимо вони (нацгвардійці) поїхали на місяць-півтора і отримали посвідчення, а ми своє посвідчення вибивали мало не з боєм. І це не було легко, потрібно було перейти на серйозну «матюктиву» мову, щоб зрозуміли, що ми так просто не попустимо. І це є загалом проблема нашої влади і бюрократії - часто вони людей за людей не рахують. Мусимо «помогти» їм змінити такі погляди на життя.

— Зараз ви йдете на вибори в міську раду з гаслом: «рвати» корупційну сволоту». Поясніть свій намір.

— А як інакше? Поки ми там воювали, гинули, вони собі тут гроші «клепали», крали з бюджету, брали хабарі, і їх не цікавило більше нічого. А так також не можна, не все вимірюється у фінансах. Треба думати хоча б трохи про це місто, про людей бідних. Бо у нас у Франківську є багато не бідних. То хіба вони не можуть кожному хлопцеві, який зараз на реабілітації, взяти і допомоги? Просто ставитися по людськи до людей, яким зараз стає все важче.

— Тож на Вашу думку біцям не допомагають?

— Допомагають волонтери. І за це їм треба вклонитись низько. Не усім звичайно, бо є й такі, які також намагаються на цьому заробити. А є люди, які приїжджали на передову, привозили допомогу. Бо держава фактично нічого не дала. Де та форма людська, нормальна? Дали нам якусь тендерну форму, яку виграв десь там чийсь кум-сват-брат ще якогось там «діяча». Коли ми приїхали туди в аеропорт, то сепаратисти казали, що ми «колхозники». Правда, коли ми почали їх там «довбати», то вони зрозуміли, які ми «колхозники». Патріотизм важливіший за добру форму. Але ставлення влади дивує. Коли їхали в аеропорт, то зимової форми нам не дали, хто в чому був, в тому й поїхав. Та куфайчина флісова хіба зимова форма на 27 градусів морозу? В якій практично живеш на холодному бетоні, бо там і запалити буржуйку нема як, щоб не засікли. Бо бувало засікали, бо в них зброя була хороша, від якої не врятує жоден бронешител.

— Тобто, Ви вважаєте, що на рівні держави про добровольців не думали?

— Виходить, що Україна це географічне зображення, бо про тих людей ніхто не хоче подумати ні на йоту. Зараз Яценюка, Порошенка і ту всю банду проклинають люди. Може вони тому і бояться закінчення війни, бо з них спитають.

Чому не працює телебачення на тих територіях, які підконтрольні нам? Нехай там війна, але ви щось робите для того, щоб там було якесь розуміння? Всі канали сепаратистські, хіба в кого є супутникова тарілка — може вдається впіймати якийсь один український. Але зранку до ночі москалі розказують тим людям таку «ахінею». Через це там люди дуже важко нас сприймають, вони неадекватні, бо все життя їх вчили, що Україна бандерівська, і це щось дуже страшне. Бувало й таке, що ти йому їсти даєш, а він тобі каже «щоб ти здох». Потрохи потім вони починають щось розуміти, але не всі.

— Як гадаєте переселенці, які приїхали сюди звідти, більш адекватніші?

— Є люди, які хочуть тут працювати, мають сім'ю, хочуть дбати про неї. Але є й такі, які приходять і вимагають щось. В них таке враження, що ми їм щось винні. А що ми їм винні? Те, що їхні «бики» сидять у містах, в горах і не хочуть йти воювати за свою землю? Є там хлопці, які дійсно патріоти своєї землі, такі є, і честь їм і хвала, а

є така «шуша», яка тут на джипах їздить і їм до задниці та їхня Донецчина.

Я не розумію, чому влада не починає їх тут прижимати. Бо є багато таких, яких потрібно поставити на місце, вони мають жити по тих законах, за якими ми тут живем, а як ні — то вони тут непотрібні. Це наш чиряк, пухлина.

«23 СЕРПНЯ ДЕНЬ ДЕРЖАВНОГО ПРАПОРА УКРАЇНИ»

ЧОМУ ПРАПОР УКРАЇНИ ЖОВТО-БЛАКИТНИЙ

За Конституцією України український прапор — синьо-жовтий. Але в 1918-му році Центральна рада на чолі з першим президентом України Грушевським ствердила жовто-синій прапор. У руху ОУН-УПА Степана Бандери прапор вже був перевернутий — синьо-жовтий, як зараз. Хто, коли і навіщо перевернув прапор України?

Золоте, жовте символізує Творця, Бога-батька і взагалі — Вищу Духовність. Синіше ж — це усе земне, а також свобода вибору, якою Творець наділив свої творіння в надії, що вони нею не зловживатимуть.

Говір про синє небо і золоті ниви, прийняте зараз — досить примітивне. Воно сумнівне вже тому, вважає, наприклад, творчий директор громадського об'єднання «Освічена Україна» Анатолій Мицкан, що насправді кольори нашого прапора здавна символізують дві головні стихії природи і людського буття — вогонь(жовтий колір) і вода(синій). Логічно припустити, що тільки поєднання «жовтий — згори, синій — низу» відбиває вічну симетрію — божественну гармонію цих стихій. Інакше ж, якщо розмістити їх навпаки, це означатиме порушення світопорядку, катастрофу, при якій вода гасить вогонь.

Саме таку, золото-блакитну символіку і принесли колись трипольці за часів грандіозного переселення народів з Північного Причорномор'я за три тисячоліття до н.е., зокрема і в Індію, де вона збереглася до наших днів в первинному виді. Ця країна буквально уся прикрашена таким поєднанням кольорів. Але там ви ніде не побачите, щоб синіше домінувало над жовтим. Тому пропонуємо ознайомитися з кваліфікованим дослідженням цієї теми, чие резюме однозначно-вичерпно відповідає на питання, яким бути Державному прапору України — синьо-жовтим або ж жовто-синім.

Знаєте, я солдат, і добре говорити не вмію, але я добре відчуваю де є добро, а де зло. Після того, що ми пройшли, погляд на світ трохи змінюється. А в раді - подивимося. Легкого життя «корупційній сволоті» не обіцяю.

**Розмовляла
Олена Британська**

поети(екс-комуністи), які тоді були головними радниками президента з питань державного будівництва, не відали або не хотіли знати, що українська революція 1917-го року в Києві, українізація підрозділів царської армії на фронтах Першої світової війни і на Чорноморському флоті відбувалися під жовто-блакитними, а не синьо-жовтими прапорами. Під жовто-синім прапором йшли у бій українські юнаки під Крутами. Колишній глава Генерального секретаріату Володимир Винниченко згодом писав: «Ми рішуче нічого не міняли в суті тої державності, що була за часів Тимчасового уряду. Ми тільки міняли національну форму її — замість біло-синьо-червоного прапори ми вішали жовто-блакитний». І що саме це поєднання фарб голови Центральної Ради Михайло Грушевський запропонував для основного символу УНР.

Чому ж згодом гетьман Скоропадський і головний отаман Петлюра перевернули прапор, точно не з'ясовано досі. Може, під впливом синьо-жовтої прапора ЗУНР, ідеологи якої, очевидно, формували державну символіку за принципом «аби не так, як у поляків», в яких світла(біла) смуга розміщена на національному прапорі вгорі? А може, Павло Скоропадський, скинувши Центральну раду, просто перевернув прапор, щоб символічно ознаменувати переворот? Як би то не було, але на селянському з'їзді Скоропадський представив перевернутий прапор і пояснив: синіше — це небо, а жовте — поля пшениці. Це представлення панує і понині. Мовляв, українці є хлебопашеством нацією, тому її природним символом є синьо-жовтий прапор. І при цьому не враховують, що небо буває синім надзвичайно рідко, адже в сонячний день воно звичайне блакитне (тому для позначення неба і пшениці прапор має бути блакитнувато-жовтим).

Але про неприродність, небезпеку поєднання синього кольору над жовтим, окрім «І-цзин»(ще не було жодного випадку, щоб пророцтва з цієї книги не збувалися), свідчить також тлумачення значення кольорів і їх комбінацій з інших потаємних джерел. Скажімо, древню емблему

створення світу з хаосу і боротьби і єдності двох протилежних принципів зі східної філософії, відому як «Ян-инь», передають саме цими кольорами. Жовте, або золоте, Ян означає «світло, тепло, небо, активність, чоловічий принцип, сонце». Зате синіше Инь символізує п'ятму, холод, землю, пасивність, жіночий елемент, місяць. Що ж буває, коли земне і пасивне домінує (тобто розміщено згори) над небесним і активним, мабуть, пояснювати надмірно. З історії добре відомо, що відбувалося з тими справами, рухами, країнами, які тривали, виникали, розвивалися під знаком такого протиприродного поєднання цих кольорів. Вони немов заздалегідь були запрограмовані на невдачу.

Або ж візьмемо Фэн-шуй. За цією традицією, розміщення синього(воля) над жовтим(мудрість) означає «Закон занепаду», тобто прогресуючу деградацію, нещастя, хаос. Тоді як зворотнє поєднання фарб — жовте над синім — означає гармонійне поєднання Неба і Землі, чоловічого і жіночого, сильного і гнучкого, що обіцяє розвиток, добробут, щастя.

З сакральної точки зору жовтий колір означає активний, творчий, сонячно-вогняний, духовно-божественний початок, а блакитний — пасивне, вологе, консервативне, яке вимагає активізації і одухотворення. Зображення ж на прапорі синього над жовтим свідчить, що нація визнає панування пасивного над активним, консервативного над творчим, матеріального над божественним. Цей світогляд суперечить природному стану Всесвіту і є руйнівним. Під таким прапором держава запрограмована не на розвиток, а на занепад.

Про це ж сповіщає і арійська традиція. Дослідники стверджують, що духовний вождь величного ариєства Рама обрав своїм сакральним символом жовто-синій штандарт. Бо він означає гармонійне поєднання

небесного вогню (РА) і земної речовини(МА). Це також демонструє природну перевагу духу (золоте, жовте) над матерією (блакитне, синіше). Тоді як розташування фарб з точністю до навпаки, крім усього іншого, ще і спотворює святе ім'я Рама на Мара (примара, привид, або ж і зомбі, сучасно).

Ідеолог концепції «Перехода-IV» і редактор однойменного журналу Ігор Каганец говорить, що «нинішній синьо-жовтий державний прапор України не обіцяє їй нічого хорошого, оскільки декларує збочене домінування пасивної матерії над активним духом. Хоча, слід сказати, він точно відповідає нинішньому тимчасовому положенню деградації і духовної п'ятми в Україні». А спричинило такий стан якраз прийняття спотвореного символу замість правильного.

Власне, і за православними канонами іконописання, які відомі ще з Візантії, золоте, жовте символізує Творця, Бога-батька, німб Бога-сина і взагалі — Вищу Духовність. Синіше ж — це усе земне, а також свобода вибору, якою Творець наділив свої творіння в надії, що вони нею не зловживатимуть. Але ми бачимо, як користуються цим даром люди. А також знаємо, куди завела безвідповідальна свобода колишнього командира небесного воїнства на ім'я Денница, що відоміший як Люцифер.

За правилами ж геральдики, прапори зазвичай утворюють на основі гербів, які виникли раніше, ніж прапори. Тому колір верхньої смуги полотнища диктує колір самого знаку, а нижньою — гербового поля. Якщо герб, наприклад, Польщі — це білий орел на червоному фоні, то відповідно і прапор біло-червоний. Тому якщо герб України — жовтий тризубець на синьому полі(або навіть якщо узяти герб Галицько-волинського князівства — золотий лев на синьому фоні), то і прапор має бути жовто-синій, а не навпаки.

Нинішній прапор України називається синьо-жовтим, тому верхня його половина є синьою (головний колір), а нижня — жовтою (допоміжний колір). Відповідно, згідно із законами геральдики, на державному гербі повинен зобра-

жатися синій тризубець на жовтому фоні. Проте насправді ми маємо жовтий тризубець на синьому фоні. Але тоді головний, жовтий колір має бути вверху нашого прапора, а не навпаки.

Світова філософська, політологічна і соціологічна думка не надто багато уваги приділяє питанню символів. І не дивно, бо сучасне людство як цивілізація споживання — це так зване суспільство знаків. А знаки відрізняються від символів так само, як, скажімо, буква — від живого звуку, який вона означає. Відомий сучасний сербський філософ Светислав Басара, який досить серйозно відноситься до порушеного питання, вважає, що «символ — це така річ, без якої дійсність є неповноцінною. Це своєрідні обмінні пункти, через які енергія вищої реальності витікає у світ явищ. А неправильна інтерпретація символу має, так би мовити, корозійну дію на дійсність».

Цікаво б в цьому ключі розглянути прапори інших держав і подивитися, образно кажучи, яку дійсність вони відбивають. Впадає у вічі, наприклад, що в тих державах, які на своїх прапорах зберегли традиційні символи, наприклад, хрест (як в Швейцарії, скандинавських країнах, у Великобританії), реалії набагато кращі, ніж там, де вибрали на роль національної символіки пентаграми і інші інфернальні символи. Скажімо, зараз одне з перших місць у світі по рівню життя займає Норвегія, на державному прапорі якої зображений біло-синій хрест на червоному фоні. Серед останніх же країн за цим показником — Мозамбік, чия символікою є схрещені сапи і автомат Калашникова на тлі жовтої пентаграми.

Можна сказати: це тому, що Норвегія багата корисними копалинами, а Мозамбік зруйнований громадянськими війнами. Але насправді все могло бути по-іншому: спочатку вибрали символи (відповідно хрест і автомат Калашникова), а вже потім як наслідок кому дісталися розквіт, а кому — постійні військові конфлікти.

Напрямок культурно-цивілізаційних перетворень задається духовно-світоглядним імпульсом. Концентраційним вираженням світогляду є символіка. Тому символіка повинна відповідати моделі того майбутнього, якого ми прагнемо.

Правильна символіка програмує правильне майбутнє.

Влас. Інформ.

Успіння Пресвятої Богородиці

28 серпня Православна церква святкує одне з дванадцяти найбільших свят церковного року - Успіння Пресвятої Богородиці або Першу Пречисту, що являється завершенням земного життя Пресвятої Богородиці та переселення її в життя небесне.

Після того як Ісус Христос вознісся на небо, Матір Божа лишилася під опікою апостола Івана Богослова. Коли він був відсутній, вона мешкала в домі його батьків недалеко від гори Єлеонської. Коли переслідування Іродом християн посилювалися, вона разом із Іваном Богословом переселилася до Ефеса.

Незадовго до свого успіння Божа Матір прибула до Єрусалима. Свій час вона там присвячувала невимовним молитвам, часто приходила до гробу Господнього. І ось одного разу, коли вона знову прийшла на Голгофу, до неї з'явився архангел Гавриїл і провістив їй скорі переселення до життя небесного, та на підтвердження своїх слів вручив їй пальмову гілку. Із цією звісткою й повернулася Мати Божа до Вифлеєма та одразу ж повідомила учнів Господа про своє успіння. Пресвята Богородиця прагнула, щоб у час кончини біля неї знаходився апостол Іван Богослов, про що молилася Господу. І Святий Дух переніс апостола з Ефесу до того місця, де лежала Мати Божа.

За звісткою архангела, успіння Богородиці мало статися о третій годині. Святий апостоли запалили безліч свічок і оточили урочисто прикрашену постіль, на якій лежала Мати Божа. Раптом знезацька засяяло Божественне світло, затьмарюючи безліч запалених свічок. І зійшов до всіх людей, які зібралися, сам Ісус Христос у супроводі янголів, архангелів та праведних душ.

Побачивши сина, Матір Божа дуже зраділа та смиренно чекала на те, щоб він забрав її. І без жодних тілесних страждань віддала душу свою Богородиця своєму синові. Потім янголи почали співати, а апостоли — оплакувати розлуку з Божою Матір'ю.

Урочиста похвальна процесія вирушила від Сіону та пройшла через весь Єрусалим аж до Гефсиманії. Під час руху процесії над тілом Богородиці знезацька з'явилося світле серпанкове коло, схоже на вінець, і до процесії приєдналися янголи. Своїми співами вони прославляли Божу Матір. Освячене коло супроводжувало процесію аж до місця поховання. У Гефсиманії християни попросилися з тілом та внесли в домовині в похвальну печеру. Вхід закрили великим каменем.

А через три дні апостол Фома, який прибув із запізненням, засмутився, що не зміг бути біля Богородиці в останні хвилини її земного життя. Щоб він міг попроситися з її тілом, апостоли відкотили надгробний камінь. Але на подив усіх всередині вони не знайшли в труні тіла Богородиці, а тільки її похвальні покривала. Це був доказ того, що Божа Матір справді вознеслася на небо. Надвечір під час вечери вона явилася апостолам і пообіцяла, що буде з хрещеним людом назавжди.

Вірізняється це свято з-поміж інших і в літургійному плані. Саме в цей день в храмах відправляється Єрусалимська утрєня — богослужіння, яке здійснюється тільки двічі на рік: в страсну п'ятницю (перед Воскресінням Ісуса Христа) і Успіння.

В Україні свято Успіння Пресвятої Богородиці отримало особливе вшанування. Так, головні монастирі-лаври України - православні Києво-Печерська, Почаївська, Святогірська та греко-католицька Унівська - присвячені цьому святу.

У народі свято Успіння Пресвятої Богородиці ще називають першою Пречистою.

Протягом осіннього періоду є три Пречисті — 28 серпня, 21 вересня і 14 жовтня. Про них у народі кажуть: «Перша Пречиста жито засіває, друга - дощем поливає, а третя - снігом покриває». Після першої Пречистої дівчата в селах вже не мають важкої роботи. Приповідка каже: «Прийшла перша Пречиста - стає дівка речиста» - багато

говорить, бо немає вже роботи. Після Успіння Пресвятої Богородиці настає весільна пора.

За народними прикметами, якщо на першу Пречисту гарна погода - вся осінь буде гарна.

ПЕРША ПРЕЧИСТА ЖИТО ЗАСІВАЄ

Останній календарний місяць літа завершується одним з найпошанованіших християнських празників — Успінням Пресвятої Богородиці — 28 серпня. Проте в народі його знають насамперед як перша Пречиста.

До Успіння годилося закінчити всі найосновніші польові роботи. Якщо з якихось причин хтось не встиг цього зробити, організовувалися громадські толоки.

На Закарпатті після цього свята вже розпочинався вільний випас худоби на всіх полях.

Від першої Пречистої майже на всьому терені України починали сіяти озимину і завершували цю важливу роботу на Семена (14 вересня) або на другу Пречисту (21 вересня).

На сьогодні засів озимини вже не супроводжується давніми обрядами. У давніші часи осінній, як і весняний початок засіву, відбувався досить урочисто.

Підготувавши до сівби насіння, господар брав жменьку збіжжя з обжинкового вінка та залишки зерен, прибережених од новорічних посівальників, змішував їх у засіку з рештою, примовляючи:

- Руками діда сію в мішок, щоб його руками сіяти в полі.

Потім лантухи з насінням переносив з комори на віз. При цьому обов'язково мали бути присутніми всі члени родини.

Виряджаючи в поле господаря та помічників-підлітків, дружина давала торбинку з полудником, в якій мали бути варені яйця, сир зі сметаною, коржик з маком, овочі, хлібина з дрібком солі, окраєць свяченої паски, спеціально прибереженої од великодних свят, та пасхальна писанка.

На Поділлі господиня, крім цього, одчиняла навстіж усі ворота, брами в клуні та двері у хлівах і запалювала трійцю.

У полі господар розстеляв рушник або скатертину, клав хлібину, цілушку від паски і наїдки.

Всі присідали на зняті з воза мішки. Після цього господар поля символічно скроплював їх свяченою водою, розв'язував мішок і наповнював коробок зерном.

Засів починали з кінця поля. Взявши в праву жменьку зерно, посівальник під помаху руки приказував:

- Руками діда-прадіда мого і моїми сію святий хліб на тобі й тобі, моя дідівська ниво! Сійся, родися на щастя, на здоров'я, на новий рік, щоб хлібець був за цей рік! Боже, благослови ниву мою насіння це прийняти!

Слідом за батьком йшов хтось з підлітків і мітив соломинками межі посіву, аби вони не загушувалися чи не утворювалися огріхи.

По закінченні роботи найменшому синові годилося обсіяти зерном батька, а той у свою чергу скроплював збіжжям юного помічника і коней, приказуючи одну з різдвяних колядок.

Після цього всі сідали за полудник. Кришки од хліба та шкаралупи від яєць господар розкидав по полю, а рештки їжі клав на межу.

Розсіяне зерно ретельно скородили бородами. Закінчивши, господар прощався з полем до наступного року. При цьому годилося залишити в кожному мішку по кілька зернин «для розплоду».

Як бачимо, осінній засів був менш поетичним, ніж весняний. Але й тут простежуються давні залишки хліборобської магії. Скажімо, господарі намагалися не голитися доти, доки не обсіються. А це нерідко тривало тиждень і більше.

До Успіння Божої Матері годилося також повністю

(окрім пізніх сортів) зібрати і садовину. Цим переважно за-
ймались дівчата. Беручись за роботу, юнки наспівували:

Пречиста по груші ходила,
Пречиста мішок загубила,
А Спас ішов — мішок знайшов.
— Спасику-братику,
Віддай мій мішочок —
Не буду ходити у твій садочок.

Згадка про Спаса тут не випадкова. Мова в даному
контексті йдеться про третій Спас, який припадає на 29
серпня (його іще називають післясвятю Успіння).

З першою Пречистою пов'язаний ще один цікавий
обряд — заготівля калини. Як ми знаємо, ця рослина
правічно символізувала Україну, і дотепер залишається
нашою національною емблемою.

Важко уявити подвір'я, де б не зростав бодай один
кущ калини.

Шанували її не лише за плоди (з них виготовляли
різноманітні наливки, джеми, варення, ягодною лікували
простудні захворювання тощо), вона виконувала
символічну роль у багатьох обрядах, зокрема в поховаль-
них і весільних.

Проводжаючи людину в останню путь, труну обвивали
її цвітом або кетягами; калина прикрашала весільний ко-
ровай, нею оздоблювали вінець молодої, як ствердження
дівочої недоторканості і цнотливості.

Згадаймо лише одну з весільних пісень:

Ой під лісом битая доріженька,
А серед стегу рублена криниченька,
Коло криниці червона калинонька.
Ой туди їхав Юрасько з боярами,
Йому калина дорогу заступила.
Вийняв шабельку, став калину рубати,
Та стала йому калина промовляти:
- Ой не для тебе ця калина саджена,
Тільки для тебе Маруся наряджена...

Таке широке її використання у побуті спричинилося
до того, що образ України безпосередньо уособлюється
з калиною. Недарма ж мовиться: без верби і калини нема
України.

Відтак у кожній родині, де були дівчата на виданні, на-
магалися вдосталь наготувати калинових пучків.

Усі знали: де під стріхою висить калина — туди мож-
на засилати сватів. Тому, починаючи з Пречистої, дівчата
постійно ходили в «похід по калину». Але найчастіше
відбувалося це на Успіня Божої матері.

Після церковної відправи, зодягшись у святкове
вбрання, дівчата гуртом йшли в ліс чи на луг. Похід цей
супроводжувався різноманітними обрядовими діями
— піснями, іграми, хороводами. Юнаки у ньому участі не
брали, але підліткам, як хлопчикам, так і дівчаткам, до-
зволялося супроводжувати дівочі гурти.

С. Килимник подає такий опис обряду: «Прийшовши
на луг чи до лісу, дівчата знаходили там перший куш ка-
лини — «первака», співали та водили хороводи навко-
ло цього куша, проводили ігри. Потім усі разом тут по-
луднували. А набирали з собою на луг чимало смачної
святочної їжі, якою поштували й дітей, що були з ними. За
їжею та під час ігор проводились жарту, загадки та співу
любовного змісту зі згадуванням імен своїх хлопців».

По полуднику дівчата кидалися («нападали») на куш
зо всіх боків. З першої зламаной гілочки кожна брала по
дві ягідки в рот, приговорюючи чарівні слова про кохан-
ня та свого хлопця. Наламавши пучків, водили довкола
куща хоровод з піснями, почергово піднімаючи та опуска-
ючи грона з ягодами; їх перекладали з однієї руки в іншу,
притуляли до щік. Виконувались переважно спасівчанські
пісні і спеціальні, приурочені до цієї okazji.

Так робили і з іншими кущами. Запасшись калиною,
збігалися в гурт, розмальовували одна одну ягодами. При-
крашали свої віночки і коси свіжими гронами. Повертаю-
чись додому, співали:

Дала мене моя мати замуж,
Дала мене за Дунай бистрий,
Дала човник плисти,
Дала мені й веселечко:
- Пливи, доню, моє сердечко!
Дала мені калинову вітку:
- Заткни, доню, за білу намітку,
Щоб калину да не поломити,
Ягідок да не подавити,

Свого роду не прогнівिति...

На півдорозі на них уже чатували хлопці. Як тільки
гурт наближався, парубки зненацька кидалися до дівчат,
намагаючись одібрати пучечки. Юнки, захищаючись, роз-
мальовували їх ягідним соком.

Отак разом — зі співами та жартами — молодіжне то-
варство входило в село, де їх зустрічали всі дорослі.

Біля своєї оселі кожна юнка віддавала ненці калину, а
та промовляла:

— Будь, доню, і ти червоною та здоровою калиною,
незайманою та чистою до вінця! А ти, калино, будь го-
жою на коровай, гільце, квітки весільні та хрестинні, на
здоров'я людям, на добро нашому двору...

Кілька гілочок вносили до хати, підвішували до
образів, а решту прилаштовували під стріху, якщо в сім'ї
була відданиця.

Символічна обрядодія, пов'язана з ходінням по кали-
ну на Пречисту, не випадкова — з цього дня вже можна
було починати розглядини. Вважалося доброю ознакою,
коли до дівчини приходили свати саме між першою і дру-
гою Пречистими (весілля ж справляли лише після Покро-
ви — 14 жовтня).

У цей період відбувалися зговори, оглядини, заручини,
яких з нетерпінням чекали дівчата. Тому-то й мовиться:
«Старости на Пречисту — в хаті речисто» чи «Як прийде
Пречиста — стане дівка речиста» (себто говірка).

Варто насамкінець згадати й такий історичний
факт. З Пречистою — Матір'ю Божою — Богородицею
пов'язуються ще два празники, про які окрема розмова.
На честь цих свят колись будували церкви. Одна з таких
— Пирогоща, що на Подолі в Києві. Як засвідчує «Слово
о полку Ігоревім», князь, повертаючись з полону, одвідав
цей храм і в такий спосіб подякував Богородиці як опікунці
полонених і загалом усіх воїнів. Оскільки Богородиця охо-
роняла й ремісництво, то київські міщани в Пирогощі
організовували свої найосновніші обряди.

Після Успіння вже починається «молоде» бабине літо,
що триває до 11 вересня. Якщо о цій порі гарна погода, то
«старє» літо обов'язково має бути непогідним.

Отже, на останні дні серпня припадає одне з
найбажаніших свят. З ним пов'язані початок шлюбних
дійств (оглядини, заручини) та завершення осінньої сіви,
бо «Перша Пречиста жито засіває...»

В. Скуратівський «Дідух»

ПРЕЧИСТА ПО ГРУШІ ХОДИЛА

Кілька днів на рік православний календар пошановує
Пресвяту Богородицю Марію, матір Ісуса Христа. Ці свя-
та іменують Пречистою. Так, двадцять восьмого серп-
ня — Успення Пресвятої Богородиці, або перша Пречи-
ста, вона, кажуть, жито засіває, друга Пречиста дощем
поливає, а третя — снігом покриває.

Це свято — дуже колоритне. Скрізь уже зібрано й об-
молочено хліб, а тепер починається осіння сіва. Її поча-
ток, як і прихід жнив, така ж хвилююча, радісна обрядодія.
З обжинкових колосків, з пшеничних віночків виминають
зерно і, розсіваючи його, примовляють: «Роди, Боже, і
благослови!».

Багато з вас чули таку приповідку: «Прийшла пер-
ша Пречиста — стала дівка речиста». Бо менше в неї ро-
боти після гарячого літа, отож вона й виговорюється. А
матері, поглядаючи на своїх доньок, що так підросли за
літо, вже загадують їм майбутнє. Після Успення Пресвятої
Богородиці батьки, що мають дорослих дітей, починають
готуватись до їх весілля.

Тим часом у садках збирають урожай яблук та груш.
Залишаються тільки пізні сорти. Ідучи від яблуні до
яблуні, рвучи плоди, дівчата й жінки співають:

Пречиста по груші ходила,
Пречиста мішок загубила,
А Спас ішов, мішок знайшов.

- Спасику-братику, віддай мені мішочок,
Не буду ходити у твій садочок.

А завтра уже третій Спас, або післясвятю Успення.
Ластівки уже приготувались до виліту. Якщо побачите, що
й журавлі знялись на крило, то це віщує ранню зиму.

Отже, сплигло літо. Ніби дорогу перейшов — так швид-
ко воно промайнуло, пішло за дальні горизонти, в далекий
чужий край. А ми залишаємось і чекатимемо його, часто по-
вторюючи подумки: «Повертай же, літечко, повертай...»

Олександр Токар

«НАШІ ПЕРЕКЛАДИ»

ІВАН МИГАЛКІН

«ЛИШ ЛЮБОВ НАША — ВІЧНА НА СВІТІ!»

*Іван Мигалкін — відомий
якутський поет і перекла-
дач. У молодості закінчив
Літературний інститут імені
Максима Горького, працював у
різних російських і якутських ви-
даннях. Автор тридцяти книг.
Голова Спілки письменників
Республіки Саха, народний поет
Якутії.*

Твої бажання виконать готовий,
аби у чарах вечора та ночі
коштовних слів почути враз струмочок —
твоєї, мила, лагідної мови.

І в цім житті усім смертям назло
я зможу все, лише б на схилі долі
в своїй долоні відчувать тепло
твоєї незрадливої долоні.

За те, що мрії всі твої, мов бог,
я виконав, за сто чудес, кохана,
лиш одного жадаю в дні тривоги, —
торкнутись вуст, принадно полум'яних.

Та мрія заповітна в мене є:
як, ставши світлом, цю осяю залу,
щоб, доки б'ється серденько твоє,
воно в собі це світло зберігало.

ТВОЄ СЕРЦЕ

Я так віршами цими дорожив
про щирого кохання спрагли миті!
Поезії печальний старожил,
не милий лиш одній тобі на світі.

І хай би від любові я сконав,
це серце — незворушне, наче Лета.
Поет жадає музу, а вона
байдужа до віршів свого поета...

Тож не рятують вірші вже мене,
бо, мабуть, винен, що в отому герці
не зміг поет своїм палким вогнем
незаймане твоє осяять серце.

СТАРША СЕСТРА

В родині нашій — старша ти сестра,
була для всіх, мов матінка удома.
Пригадую, не знаючи втоми,
будила ніжно: «Братику, пора...»

Солодкий дим дитинства в душах зміг
так оселитись, наче рідна кров.
Спасибі, сестро, під твоїм крилом
сім дітлахів зростали тут малих!

Нам щедро юність віддана твоя —
себе забувши, йшла на поміч брату.
На подарунки всю свою зарплату
ти витратила, знав про це і я.

ведучий рубрики Сергій Дзюба

Води відтоді стільки вже сплигло,
і вбралися у пір'я пташенята.
Навчилися і жити, і літати,
бо, як то кажуть, стали на крило.

Та вмить сирітство охопило нас,
коли, ясна, у засвіті пішла ти.
І випалило серце боєм втрати,
який не зможе вигоїти час.

Я не забуду образ світлий твій,
моя чарівна сестро Єфросинія,
поки над головою — небо синє
і будять вірші, доки ще живий...

Без тебе не співав би солов'єм,
і світ би був незатишним до щему.
Приходить ніжно в образі твому
до мене муза, що рядки снує.

Візьміть же, друзі, ці ясні вірші,
від болю й туги, витворені мною.
Як світ мовчав, придавлений питьмою,
вони ночами зринули в душі.

Пробач, сестричко, що чарівних слів
ти не почула за життя, раніше.
Та вірю, що отам, в небесній тиші,
ти молишся за всіх своїх братів.

СЛЪОЗИ ЗБЕРЕЖИ СВОЇ

Не плач, кохана, знову через мене,
слова колючі не сприймай всерйоз.
Нам все одно, неначе полоненим,
не вийти з пекла побутових троз...

О, небеса, врятуйте наші душі,
почуйте голос, пристрасно живий!
Від сліз рясних намокла вже подушка —
даремно, мила, рідна, не марній.

Ти збережи їх, як гніздо — лелека,
для щасливіших і погожих літ;
коли очам — так солодко і легко,
і бачиш, ніби вперше, цілий світ!

ПОЖИВУ Я НА ЦІЙ ЗЕМЛІ

Поживу я на цій землі, вдома,
із тобою, моя осяйна.
Бережений твоєю любов'ю,
я не випив ще чашу до дна.

У часи хурделиці срібної,
обійнявши вві сні й наяву,
відчуваю, що, справді, потрібний —
тій, заради якої живу.

Хочу бути, кохана, віднині
зелен-квітом у милих краях;
щоб скрижалі моєї гордині
знов притлумила ніжність твоя.

Лиш любов наша — вічна на світі!
Як без тебе? Загину в тузі.
Круг життя — між питьмою і світлом...
Хай щастить, доки будем в крузі.

З якутської мови українською переклав Сергій Дзюба

«ГІСТЬ НОМЕРА»

ОЛЕКСАНДР КОСЕНКО,
М. КІРОВОГРАД

* * *
тут
немає сенсу в декадансі
в манікюрах
смокінгах
вині
не зупинки
не кімнати
станси
світ червоно - чорний
на війні
на війні
де сні червоно - чорні
де червоно - чорні мруть вітри
там де смерть
червоно-чорно горне
наші синьо-жовті прапори
та нездужа випити по вінця
нас нечиста сила
журавлі
матерям приносять українців
жити в мирі на своїй землі

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ

стежки
лиш тіні тріснутих дзеркал
життя вирве там
у задзеркаллі
там вітрокрил торує на перкалі
химерність ліній
простоту лекал
та в чому правда
істина
мета
які ми
з того боку амальгами
чи й там
тумани тліють над лугами
і тлумно котять хвилюю жита
чи й тут
як там
суддя
лукавий лис
чи й там
як тут
козак Мамай
не в Лузі
а в бронзі
при німоті
при нарузі
мов докір над Хрещатиком навис
чи й там як тут
брехнею
є брехня
і править бал пихата байстрюкатість
що продала за фантики строкаті
і мову
і домаху
і коня
і між отих
обридлих павутин
в розбитій долі
в дзеркалі розбитім
чи
ликом ми
а чи шовками шиті
хто душу дбає

КАІН ЧИ СВЯТИЙ

Строкате листя ніби ярлики
На ярмарку буття
І жовтень вабить
Туди

Де з літом гралися стежки
Де спить рілля
Як чорнота Кааби
Чумацький Шлях
На цю правічну твердь
Натрусить снігу з Навиної фіри
Я зникну
Тільки це
Не буде смерть
Бо воскресіння лише міра віри

І Ява
Праву обере мені
Відпустить Нава

* * *
Не мре зима
У сонця на теплі
Грудневе сонце
Дурню замануха
В степу
За містом
Тиша стужу слуха
І сниться сон
У вулику бджолі
Той сон про літо квіти і маї
Що повтікали обживать екватор
Моя земля
Як посивіла матір
І дні її
Як Празники мої

* * *
На вістрі пензля
Магію бутя
Увічнює життя сакральне диво
І колицьова
Маминим мотивом
Колише наших доль серцебиття
І тлумна череда рахманих літ
Ряхтітиме до обрју під небом
Майдане
Я молитимусь за тебе
Щоб залишався БІЛИМ білий світ

АЛЮЗІЇ

Брехливі очі Дездемони
І мавр
І відчаю жабо
І дивна скрипка із Кремони
Ячить
Волає про любов
І доль мінливе стоголоסף
В сакраментальній грі лекал
Так срібно Вічність ллє на коси
Венеціанська хіть дзеркал

* * *
Нас ще злапають штильові часи
Де спомини
Стрімкі мов кипариси
Де друзки
Дрібки
Ріски
Риски
Риси
Абриси лун
І літургій баси
Проллють сльозу
Не зливи
Так роси
Весна та осінь
Дві старі актриси
Руді лисиці
Посивілі лиси
За серенад
Предивні голоси

КОБЗАРІ
Мовчить минущина
Музики
Майдани
Вибалки
Токи
Старий кобзар
Сліпий каліка
Мене
Докликався таки
Все до степів своїх широких
Гаукав узять поводитирем
Та чи здолав би я
Ті кроки
Що Світ осяяв Кобзарем
Чи стало б мужності і віри

В часи пекельних збайдужінь
Шляхом не жертви
А Офіри
Сягнуть Останньої межі
О
Ті криваві
Ті ТРИДЦЯТІ
Забрали пісню у життя
Щоб не воскресло в жодній хаті
Козацьких дум серцебиття
Як чорний рот Голодомору
Пісні співатиме старі
Майдану тан
Постав над горем
Воскресли в душах КОБЗАРІ

Кирило
Кожум'яка
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА КАЗКА

Колись був у Києві якийсь князь, лицар, і був коло Києва змій, і щороку посилали йому дань: давали або молодого парубка, або дівчину.

Ото прийшла черга вже й до дочки самого князя. Нічого робить, коли давали городяни, треба й йому давати. Послав князь свою дочку в дань змієві. А дочка була така хороша, що й сказати не можна. То змій її й полюбив. От вона до нього прилестилась та й питається раз у нього:

— Чи є, — каже, — на світі такий чоловік, щоб тебе подужав?

— Є, — каже змій, — такий — у Києві над Дніпром. Як вийде на Дніпро мочити кожї (бо він кожум'яка), то не одну несе, а дванадцять разом, і як набрякнуть вони водою з Дніпрі, то я візьму та й учеплюсь за них, чи витягну-то він їх? А йому байдуже: як поцупить, то й мене з ними трохи на берег не витягне. От того чоловіка тільки мені й страшно.

Князівна і взяла собі те на думку й думає, як би її вісточку додому подати і на волю до батька дістатись? А при ній не було ні душі, — тільки один голубок. Вона згодувала його за щасливої години, ще як у Києві була. Думала-думала, а далі і написала до отця.

— От так і так, — каже, — у вас, тату, є в Києві чоловік, на ймення Кирило, на прізвище Кожум'яка. Благайте ви його через старих людей, чи не хоче він із змієм побитися, чи не визволить мене, бідну, з неволі! Благайте його, таточку, і словами, і подарунками, щоб не образився він за яке незвичайне слово! Я за нього і за вас буду довіку богу молитися.

Написала так, прив'язала під крильцем голубові та й випустила у вікно. Голубок злинув під небо та й прилетів додому, на подвір'я до князя. А діти саме бігали по подвір'ї та й побачили голубка.

— Татусю, татусю! — кажуть. — Чи бачиш — голубок від сестриці прилетів!

Князь перше зрадів, а далі подумав-подумав та й за-сумував:

— Це ж уже проклятий ірод згубив, видно, мою дитину!

А далі приманув до себе голубка, глядь, аж під крильцем карточка. Він за карточку. Читає, аж дочка пише: так і так. Ото зараз покликав до себе всю старшину.

— Чи є такий чоловік, що прозивається Кирилом Кожум'якою?

— Є, князю. Живе над Дніпром.

— Як же б до нього приступитись, щоб не образився та послушав?

Ото с'як-так порадилися та й послали до нього самих старих людей. Приходять вони до його хати, відчинили помалу двері зо страхом та й злякались. Дивляться, аж сидить сам Кожум'яка долі, до них спиною, і мене руками дванадцять кож, тільки видно, як коливає отакою білою бородою! От один з тих посланців: «Кахи!»

Кожум'яка жажнувся, а дванадцять кож тільки трісь!

Обернувся до них, а вони йому в пояс:

— От так і так: прислав до тебе князь із просьбою...

А він і не дивиться: розсердився, що через них та дванадцять кож порвав.

Вони знов давай його просити, давай його благати. Стали навколішки... Шкода! Просили-просили та й пішли, понуривши голови.

Що тут робитимеш? Сумує князь, сумує і вся старшина. — Чи не послати нам іще молодших?

Послали молодших — нічого не вдіють і ті. Мовчить та сопе, наче не йому й кажуть. Так розібрало його за ті кожї.

Далі схаменувся князь і послав до нього малих дітей. Ті як прийшли, як почали просити, як стали навколішки та як заплакали, то й сам Кожум'яка не витерпів, заплакав та й каже:

— Ну, для вас я вже зроблю.

Пішов до князя.

— Давайте ж, — каже, — мені дванадцять бочок смоли і дванадцять возів конопель!

Обмотавсь коноплями, обсмолився смолою добре, взяв булаву таку, що, може, в ній пудів десять, та й пішов до змія.

А змій йому й каже:

— А що, Кирило? Прийшов битися чи миритися?

— Де вже мириться? Битися з тобою, з іродом про-клятим!

От і почали вони битися — аж земля гуде. Що розбіжиться змій та вхопить зубами Кирила, то так кусок смоли й вирве, що розбіжиться та вхопить, то так жмуток конопель і вирве. А він його здоровенною булавою як улупить, то так і вжене в землю. А змій, як вогонь, горить, — так йому жарко, і поки збігає до Дніпра, щоб на-питься, та вскочить у воду, щоб прохолодитись трохи, то Кожум'яка вже й обмотавсь коноплями і смолою обсмо-ливсь. Ото вискакує з води проклятий ірод, і що розже-нється проти Кожум'яки, то він його булавою тільки луп! Що розженеться, то він, знай, його булавою тільки луп та луп, аж луна йде. Бились-бились — аж курить, аж іскри скачуть. Розігрів Кирило змія ще лучче, як коваль леміш у горні: аж пирхає, аж захилинається, проклятий, а під ним земля тільки стогне.

А тут у дзвони дзвонять, молебні правлять, а по го-рах народ стоїть, як неживий, зціпивши руки, жде, що то буде! Коли ж зміюка — бубух! Аж земля затряслась. На-род, стоячи на горах, так і сплеснув руками: «Слава тобі, господи!»

От Кирило, вбивши змія, визволив князівну і віддав князеві. Князь уже не знав, як йому й дякувати. Та вже з того-то часу і почало зватися те урочище в Києві, де він жив, Кожум'яками.

Історик Ігор Гирич: «Книгу Липинського повинен мати кожен депутат»

Нещодавно в Україні вийшов друком твір В'ячеслава Липинського «Шляхта на Україні». Цей політичний трактат, на думку упорядника Ігоря Гирича, досі не втрачає своєї актуальності.

Тіна Пересунько

Нещодавно в Україні вийшов друком твір В'ячеслава Липинського «Шляхта на Україні». Надрукована праця увійшла до зібрання політичних творів видатного українського громадсько-політичного діяча, мислителя та історика, творця державницької школи в українській історіографії та батька консервативної школи в нашому суспільствознавстві і соціальній філософії В'ячеслава Липинського. Збірка відкриває нову суспільно-політичну (публіцистичну) серію 25-томника його праць і вміщує всі відомі на сьогодні твори, написані в дореволюційний період.

«Шляхта на Україні» - політичний трактат, що вперше від часу свого написання друкується українською мовою, і є підставовою працею ідеолога українського консерватизму. В ній Липинський формулює базові постулати української політичної нації. Чому значущі політичні твори залишаються поза увагою і розумінням українських політичних еліт не лише останні 20 років незалежності, але й тепер, коли нам знову доводиться усвідомлювати значення політичної окремішності і які актуальні послання Липинського варто передати на-

шим сучасникам розповідає історик та упорядник книги Ігор Гирич.

ПРО ВИДАВНИЧИЙ ПРОЕКТ

Після 2003 року це восьме видання праць Липинського. Проект почався в 1960-х роках і з того часу було видано 7 томів. Розпочався він в Америці в Інституті східноєвропейських досліджень імені В'ячеслава Липинського. Його заснували колишні гетьманці, які потрапили на еміграцію. Це були прихильники ідеології українського монархізму, сподвижники гетьмана Скоропадського. Вони розглядали Липинського як філософа цього напрямку і головного українського консервативного мислителя. І вирішили в 60-х роках ХХ ст. видати його спадщину, адже інтерес до філософії Дмитра Донцова – антипода Липинського, на той час починав упадати.

Тоді філософія Липинського виглядала альтернативою інтегральному націоналізму Донцова. Хоча на той час будь-яка течія українського самостійництва на підрадянській Україні була під забороною – все було українським буржуазним націоналізмом, і Донцов, і Липинський, і Грушевський. Тобто і демократичний націоналізм підпадав під заборону, і правий націоналізм, і монархізм.

Але коли в Україні в 50-х роках бандерівський опір було фактично знищено треба було думати на яку стежку ставати, яку філософію сповідувати. І в ряди гетьманців почало потрапляти дуже багато людей, які одержали в еміграції вид на проживання, потрапивши туди як колишня професура Київського університету. Це були члени Всеукраїнської Академії Наук, історики школи Грушевського, які почали орієнтуватись на цінності держави, що сповідував Липинський. Вважалось, що ця філософія найбільш актуальна для України. І такі історики як Олександр Оглоблин, Наталя Полонська-Василенко, Борис Крупницький і багато інших, що викладали в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, і, ті що потрапили на американську землю, зацікавилися філософією Липинського.

Іван Лисяк-Рудницький, один з

перших директорів СХЕДІЛ, почав шукати актуальну філософію розбудови української держави. І саме Липинський вважався тією людиною, котра мала найбільш притягальну силу як для мешканців в Україні, так і поза її межами.

Щодо самого проекту, то він був розрахований на 25 томів. Засновником його став президент Інституту, дуже відомий галицький журналіст 20-30 років Євген Зіблікевич, який став гетьманцем. Видання було розраховано на 3 серії – твори (історичні і публіцистичні окремо), архів, студії. Тони виходили не підряд, а відповідно до підготовки серій.

Обкладинка першого видання з 25-томної серії

Липинський окрім того, що був істориком, був ще й суспільно-політичним діячем, ідеологом, мислителем і журналістом. І треба було всі ці грані його таланту сполучити в серію «твори», розділивши їх на «суспільно-політичні» і «історичні» праці. Спочатку почали видавати історичні, зокрема його дослідження про сподвижника Богдана Хмельницького полковника Михайла (Міхала) Кричевського.

Монографія, присвячена одній постаті, стала підставою подальших важливих висновків Липинського про те, що власне головною діючою персоною козацької війни був не простий народ, як стверджували історики-народники, і не пересічні козаки – а

шляхта. Передусім дрібна і середня шляхта, яка мала польське виховання і культуру, але підтримували ідею будівництва української козацької держави.

І цим він підводив підставу під відродження українського замощного класу ХХ століття і його повернення до ідеї будівництва української держави, на тих землях, де популярною була теза про відновлення «Історичної Речі Посполитої». Липинський показував тим спольщеним українським шляхтичам на Волині, на Поділлі, на Київщині приклади служіння українській державі шляхти ХVII століття. І таким зразковим прикладом був Міхал або Михайло Кричевський. Тобто якщо брати до уваги культурний фактор, то люди, відомі в українській культурі як українські діячі, фактично були поляками.

ПРО ЛИПИНСЬКОГО

В'ячеслав Липинський, як людина народжена в польському середовищі, ідентифікував себе спочатку з польським народом. Але по мірі його навчання в гімназії він почав українізовуватися. І вже навчаючись в Першій Київській гімназії висунув ідею, що поляки, які там навчаються, повинні визначитись за територіальним принципом як українські діячі і служити ідеї відродження українського народу – на тих землях, які поляки вважали своїми.

Цікаво, що Липинський закінчував свій політичний трактат «Шляхта на Україні» в рік смерті Антоновича. Він себе вважав спадкоємцем «хлопоманів», але, на відміну від Антоновича, не вважав, що шляхта повинна декласуватись. Шляхта не повинна робитися народом, а мусить піднімати його на свій культурний рівень.

«Адже від тих, яким багато дано, багато й вимагається, і шляхта, якщо вона хоче залишатись на своїй позиції, якщо хоче бути шляхтою, то має бути не джурами походу народів до світла й культури, а мусить іти у їхніх перших лавах!»

(В. Липинський, Шляхта на Україні, 1909)

Важливо теж, що він не змушував шляхту відмовлятися від культурних здобутків польської нації. Але закликав переходити на українську мову, культуру, літературу і потім на

такий самий рівень підносити народ. І щодо цього він дуже різко відрізнявся від «хлопоманів» і Антоновича. Останні теж були свого часу революціонерами, адже творили українську націю всередині 19 століття. Але Липинський вже творив не просто націю, але українську державу. На відміну від Антоновича, він був виразним самостійником. Це була одна з перших людей, яка стала на самостійницьку ідеологію і висунула ідею будівництва української держави.

«І нехай нам не кажуть, що ми, повертаючись до свого народу, до свого материнського кореня, воюємо з Польщею; адже ми поборюємо в собі не польськість, а лише свої польсько-шляхетські пережитки, які зробили нас «колоністами» не лише на цій нашій землі, а навіть в історії Польщі; і в цьому скиданні з себе дірявого історичного лахміття ми йдемо на Польщу, власне, правдиву»

(Шляхта на Україні, 1909)

ДЕРЖАВНИЦЬКА ЛІТЕРАТУРА ВИДАЄТЬСЯ ЗА КОШТ МЕЦЕНАТІВ

Видання першого тому політичних творів Липинського здійснене коштом Східноєвропейського дослідного інституту ім. В. К. Липинського (Філадельфія, США). Загалом, видання томів відбувається дуже повільно. Адже Інститут діє на громадських засадах, без державного фінансування. Держава в нас фінансує тільки окремі наукові проекти. Та й то не всі. І чомусь проект Липинського не є пріоритетним ні для нашої Академії Наук, ні для нашої держави. Хоча до підготовки цього видання долучились науковці Інституту української археографії і джерелознавства (НАН України). Тож можна сказати, що він академічний. Але йдеться передусім про ініціативу конкретних науковців, а не Академії у цілому.

ЛИПИНСЬКИЙ АКТУАЛЬНИЙ

На жаль Липинський досі залишається актуальним, бо ті речі які були важливим сто років тому, лишаються невирішеними. З головних речей – це ідеї, які розкидані по всіх його працях, а тут їх зібрано 42, написані в проміжку між 1908 і 1917

роками. Крім статей публіцистичних, а він друкувався в часописах «Przegląd Krajowy» (1909), «Рада» (1908-1912), «Літературно-науковий вісник» (1908-1912), «Украинская жизнь» (1912), тут ще надруковані його підставові політичні трактати. Це трактат «Шляхта на Україні» (1909), «Програма хліборобсько-демократичної партії» і ще кілька такого типу програмових політичних статей.

В цих статтях обґрунтовувались кілька основних ідей Липинського. Головна – що українці мають формувати на підставі свого культурного простору свою національну еліту. До неї мають увійти представники старої еліти, яка свого часу будувала козацьку державу. Ця еліта тоді зрадила і багато людей відійшло від української справи, але їхні нащадки збереглися.

Чому ідеї Липинського були революційними? Тому що більшість землевласників сприймали себе політично або поляками, або росіянами. І вони служили або польській національній державній ідеї, або російській. Він казав, що держава може збудуватись тільки тоді, коли ці люди відчують зв'язок із землею і на цій підставі, а не на підставі кровної спільності, відчують себе українцями. Тобто всі ті, хто вважали себе або поляками, або росіянами, або українцями (руси́нами) на підставі належності до цієї території можуть і повинні стати українцями і очолити боротьбу за незалежну державу.

«Отож нині серед нас, котрі люблять свій народ і край, немає вже «поляків», «русинів», «поляків-українців», нині, сповнені почуття своєї національної індивідуальності, ми хочемо бути українцями; у наших серцях б'ється не роздвоєне польсько-українське, а лише одне українське серце, ми хочемо працювати для добра своєї Вітчизни безпосередньо, а з нею для всього Людства. Певні, що в Народі-Нації поляків матимемо не ворога, а союзника!»

(Шляхта на Україні, 1909)

Це було несподіванкою, поперше, для тих людей, які себе традиційно вважали поляками і росіянами, а, по-друге, для демократів, які були впевнені, що

українська нація всуціль демократична і всі пани не є українцями, від них треба відмовитись, відмежуватись і ліквідувати як клас. Будувати державу слід на підставі лише простого народу – селянства.

Натомість Липинський казав, що селянство – це не той будівельний матеріал, на якому зростає еліта. Її треба виховувати з тих, хто найкраще для цього піддається – це власники землі, дідичі.

Для пересічних українців було несподіванкою, що він почав позитивно дивитись на землевласницький прошарок. Адже в українській суспільно-політичній традиції цей прошарок завжди був негативно оцінюваний, і істориками, і філософами, і особливо письменниками, які малювали його негативні образи (на підставі безумовно певних негативних досвідів). Липинський казав, що повинні змінитись власники, котрі мають відчутти свою відповідальність за землю. Мають змінитись і ті демократи, які повинні побачити у власниках землі позитив і намагатись перетворити їх зі своїх противників на своїх союзників.

– Сьогоднішні власники, тобто потенційні союзники політичних еліт – це не обов’язково власники землі. Як нам тепер сприймати ідеї Липинського?

– Дійсно. У Липинського був ще один критерій – це питання традиції. Він казав, що будь-який власник є продуктом традицій. І чим довше він є власником на землі, тим більше він цінує традицію і людей, і стає зацікавленим у власній державі.

Липинський: «Без традиції немає культури, а без культури – нема нації»

На жаль наш сучасний власник не живе в традиції. Адже його власність здобута буквально в першому поколінні. Липинський казав, що справжня власність є результатом спадковості 5-7 поколінь. Ось такі люди ніколи не зрадять і будуть чесно ставитись до своїх обов’язків, до своїх співгромадян і держави.

– В сучасному світі мало хто орієнтується на традицію. Живемо в час глобалізації, у відірваності від землі. Основним капіталом для виробничих процесів стає не земля, а інформація, а вона не завжди є носієм традиції.

– Традиція є поняттям дуже широким і глибоким. І сьогодні його не треба розуміти в контексті понять початку

ку XIX-XX століть. Приміром, коли ми кажемо, що є нації і космополітизм, то вже саме підкреслювання поняття «нації» – є традиціоналізмом, це є права ідеологія. Коли ми кажемо про всесвітність, як таку, що суперечить національному, то це вже є в принципі суперечність традиції.

Тобто коли ми сьогодні кажемо «національність», то це перебування в системі координат традиції. І використовуючи сьогоднішній час маємо сказати, що людина-власник має себе переробити і перевиновити. Урок Липинського – людина має себе виховувати. Власник повинен ставати національним діячем, повинен цінувати і розуміти свою функцію. А він може розуміти свою функцію тільки тоді, коли існує приватна власність на землю.

Липинський відкидав есерівську соціалізацію. Він вважав, що тільки приватна власність є тією основою, яка будує ціннісні характеристики для будівництва держави.

Упорядник видання Ігор Гирич

– Сьогоднішній клас власників живе скоріше поза межами українських традицій. Лише певні прогресивні верстви виробляють і перебувають в українському контексті цінностей. Бізнесова еліта навряд чи може самовиховатись. Може культурна інтелігенція має впливати на їх виховання? Які думки Липинського щодо цього класового зв’язку?

– В тому й справа, що Липинський був провісником фактично ідеології середнього класу, якого нам дотепер бракує. Він не казав, що повинні бути великі чи малі власники – психологія будь-якого власника є спільною. Немає різниці скільки людина має грошей – багато чи мало. Головне, що в будь-якого власника є бажання утримувати свою власність, а з часом пробуджуватиметься не лише жага жити для прибутків, але і обов’язок перед простими членами суспільства.

Окрім того, Липинський завжди

наголошував, що культура виходить з інтересів власника, бо всі культурні цінності, які будувались в Україні протягом всіх 10 століть існування української держави, будувались саме ними. Власник – замовник культури, утримувач письменників, будівник церкви, замовник ікон. Інтелігенція, на думку Липинського, лише обслуговує власників.

«Нам слід власними розумовими й матеріальними силами, величезною частиною яких ми володіємо та які репрезентуємо в цьому краю, підтримувати місцеву культуру, культуру цього краю і народу, культуру, яка може бути лише українською, тим більше тому, що ця культура, як засвідчує наша минашина, не є нам чужою, що значну її частину, витворену одвічним життям на цій землі й завдяки праці на нас нашого народу, ми маємо в собі; отож ми зобов’язані повернути нагромаджений в нас віками капітал народних тяжких зусиль і народної праці цьому народові»

(Шляхта на Україні, 1909)

Сьогодні ми безумовно з цим не можемо повністю погодитись, бо інтелігенція є і творцем самостійних цінностей, не залежно від власника. Але якби інтелігенцію сьогодні належним чином оплачували і утримували, вона б могла дати набагато більше. І більше користі державі. Питання, хто буде давати ці гроші? Липинський каже – не просто держава, а власник.

От ми знову ж таки впираємось, що нам треба ефективна економічна еліта, бо сьогоднішні українці не мають ані стійкої держави, ані відповідального власника. І країна тримається фактично на ефективному громадянському суспільстві, яке все одно формується там, де є середній клас.

– Тобто забезпечення війни проти Росії в Україні волонтерським коштом, які беруть гроші від власників, і є рухом в напрямку формування національно свідомого середнього класу, класу українських власників?

– Ми зараз намагаємось намацати симбіоз між інтересами власника і держави. Тепер є поняття спорідненості інтересу між бізнесом і державою, чого не було до 2013 року. Зараз маємо нарешті цей паритет, який існує в будь-якій європейській державі на заході. Власне до цих речей і закликав Липинський.

Держава будується на власній традиції і він вважав, що найкращими зразками традиції для українців є англійська монархія і угорська держава. Чому? Адже там дуже подібний принцип формування еліт. Звичайно сьогодні ці речі є застарілими за формою і не так нас цікавлять.

Але сама філософія Липинського є для нас виключно корисною. Вона розвивалась після 1917 року далі. У 1926 році він видав книжку «Листи до братів-хліборобів» яка є продовженням його думок до революції. До революції він ще монархістом не був, а був правим демократом. Після революції з націонал-демократами він перервав стосунки і став ідеологом монархії. Але в кінці життя він розірвав і зі Скоропадським. І фактично можна сказати пішов знову ухил в сторону будівництва правої ідеології.

Липинський для нас сьогодні цікавий не як ідеолог монархізму та Павла Скоропадського (останнього ми сприймаємо позитивно тільки завдяки Липинському). Він його українізував – без Липинського гетьман Скоропадський не став би українським державником. Але сьогодні для нас Липинський цікавий передовсім як представник національної консервативної ідеології, як ідеолог цінностей стабільності, органічності та суспільної злагоди.

– Тобто під подушкою Яроша, як яскравого представника правої ідеології, має лежати окрім Донцо-

ва і ця книга Липинського?

– І не тільки. Сьогодні я завжди повторюю, що праці Липинського – це третя українська «Біблія» після «Кобзаря» і «Історії України-Руси» Грушевського.

– Порошенко читав Липинського?

– Я вважаю, що Липинського, ось цю книгу повинен мати кожний депутат. Повинен її прочитати кожен політик. Вони мають знати Липинського! Це бренд України. Український бренд номер один. Ми знаємо Леся Українку, яка теж жила на Волині. Але не знаємо іншого волинця Липинського, який сьогодні цінніший для нас, ніж Леся Українка, якщо брати до уваги його думки в якості політичного, суспільного та ідеологічного ресурсу.

– Що робити, щоб політики її читали?

– Потрібно, щоб це зрозуміли керівники держави, і щоб була культурна державна політика. Ми це ім’я повинні піднімати на щит. Необхідно, аби державним коштом якомога швидше було видано двадцятип’ятитомник. Щоб були культурно-освітні програми, присвячені творчості Липинського. Скажімо в програмі 10 класу Липинського немає, і ніяк не можемо довести, щоб його включили. Його мають вивчати і історики, і політологи, культурологи і гуманітарії. Він вивчається в історичних дисциплінах, але його розуміють дуже вузько. Вважають,

що це лише ідеолог монархізму.

Він той, хто казав, – аби збудувати суспільство, треба збудувати класовий мир. Якщо Донцов роздмухував війну і між елітами і між класами, кажучи, що треба вибити і вигнати з української землі і поляків, і росіян, а чисту українську державу будувати з суто етнічних українців, то Липинський казав, що не в етнічності питання, а в політичній культурі. Він казав, що ми будемо політичну націю. Власне Липинський вперше сформулював для України ідею української політичної нації. Він її назвав ідеєю «територіалізму», висловивши ще в 1908 році в книзі «Шляхта на Україні». І от власне вперше в Україні з тих часів друкується українською мовою цей твір. Уявіть собі ми будемо українську державу вже майже 20 років, а підставова праця для будівництва цієї держави досі не була видана українською! Це говорить про нерозуміння нашими елітами значення творів своїх попередників.

Наразі видана книга має наклад 1000 примірників і вже більше 100 примірників розійшлося. Але такий твір має видаватись значно більшим об’ємом.

Важливо розуміти, що всі праці, які тут зібрані, видавались лише один раз за життя Липинського. Жодна з цих робіт після його смерті не перевидавалась.

Газета «День» м. Київ

«ГОРТАЮЧИ КАЛЕНДАР»

День незалежності України

Історію України прийнято відрховувати з моменту створення Київської держави в IX столітті. Після загибелі цього державного утворення і розпаду на дрібні князівства у XVII столітті утворюється Козацько-Гетьманська держава, яка проіснувала до кінця XVIII століття, після чого, аж до XX століття, незалежної української держави не існувало.

Після революції 1917-го року в Україні позначився підйом національного руху, що оформився в «Третій Універсал» Центральної Ради 20 листопада 1917 року, який оголосив Українську Народну Республіку - УНР. В цьому Універсалі було оголошено про свободу слова, преси, віросповідання, зборів, страйків, скасування смертної кари і т.п.

Після відмови українського уряду прийняти ультиматум більшовицької Ради Народних Комісарів, в якому вимагалось дозволити їм ввести свої війська в Україну, а також не пропускати на Дон білих офіцерів і козаків, почалася українсько-більшовицька війна. Військові успіхи більшовиків змусили керівництво УНР покликати на допомогу Німеччину.

3 середини лютого 1918 року почався наступ німецьких і українських військ на територію, захоплену більшовиками. До квітня вся Україна була звільнена від більшовицької окупації, однак, по факту опинилася в німецькій - Німеччина привела до влади збройним шляхом свого ставленика. За цим послідувала громадянська війна і низка інтервенцій завершилися в березні 1919 року в Києві, на Всеукраїнському з’їзді Рад прийняттям конституції «незалежної Української Радянської Соціалістичної Республіки».

28 грудня 1920 між УРСР і РСФСР було підписано «Робітничо-Селянський союзний договір про військове й господарське співробітництво», який закріпив залежність УРСР від РСФСР. Наступний шанс на незалежну українську державу представився лише наприкінці 20 століття, після розвалу СРСР.

24 серпня 1991 Верховна Рада Української РСР проголосила Україну незалежною, демократичною державою і винесла «Акт проголошення незалежності України» на підтвердження всеукраїнським референдумом 1 грудня 1991 року.

«УКРАЇНСЬКИЙ ДОНБАС»

Трагедія на Сході України, як сьогодні не без підстав вважається, трапилася через фактичну відсутність національної державної політики в цьому регіоні. Духовність на Донбасі була віддана на поталу ахметових та сфремових. Як не прикро, результат закономірний: тепер тут не лише війна, тепер тут панують моральні цінності войовничого люмпена «руського міра».

Подвійно прикро і страшно, бо Донбас був і будемо вірити залишиться українським. З цього номеру ми починаємо серію публікацій під рубрикою «Український Донбас». Її основу складе збірник «Постаті. Нариси про видатних людей Донбасу». Ця книга побачила світ у 2011 році в Донецьку жалюгідним накладом у 1 000 екземплярів. Видання що екстраordinарно важливе для розуміння Донбасу.

Нехай же публікації в «Бористені», бодай, на дрібку сприятимуть розповсюдженню її змісту серед широкого загалу. Однак, з огляду на теперішню днину збірник «Постаті. Нариси про видатних людей Донбасу» потрібно поширити як загальнонаціональне видання. А на загал в державі повинна бути започаткована масштабна освітня і культурологічна програма щодо історії та традицій українського Донбасу.

Редакція

**КУЇНДЖІ АРХИП ІВАНОВИЧ
(27.01. 1842 - 24.07.1910)**

Видатний український та російський живописець-пейзажист грецького походження, педагог. Випускник Петербурзької Академії Мистецтв. З 1875 року - член Товариства пересувних художніх виставок. Викладав у Петербурзькій Академії Мистецтв, з 1882 - професор, з 1893 - дійсний член Академії, а з 1894 - керівник художньої майстерні. В 1897 звільнений за підтримку студентських виступів.

Куїнджі був ініціатором створення Товариства художників (1909; пізніше - Товариства ім. А. Куїнджі), яке об'єднувало живописців-пейзажистів.

Найвизначніші твори: «Татарська сакля в Криму» (1868), «Степ» (дві картини, 1875), «Осіньне бездоріжжя» (1872), «Чумацький шлях» (1875), «Українська ніч» (1876), «Ліс», «Вечір у Малоросії» (1878), «Березовий гай» (1879), «Місячна ніч на Дніпрі» (1880), «Дніпро вранці» (1881), «Дуби», «Захід сонця в степу» (обидві - бл. 1900), «Нічне» (1905-08), «Після дощу» та ін.

Творча спадщина художника - понад 500 картин.

Художник світла - Архип Куїнджі

Архип Іванович Куїнджі - відомий живописець. Народився він у 1842 р. в Маріуполі у родині збіднілого шевця, грека за національністю. Прізвище Куїнджі утворилося від прізвища його діда, яке з татарської перекладалося як «ювелір».

Він рано втратив батьків і рано пішов «у люди» на власний заробіток - спершу до будівельного підрядника Чабаненка, потім до ліботорговця Амореті.

Архип навіть не встиг закінчити початкову міську школу. Грамоті він вивчився у вчителя-грека, а малювати навчився завдяки природному хисту. Вже з дитинства він малював, де тільки міг - на стінах, парканах й уривках паперу. У Амореті він прослужив до 1855 року, а пізніше почав займатися ретушерством.

На початку 1860-х Архип їде до Петербурга вступати до Академії мистецтв. «Був вже не хлопчиком, - розповідав він пізніше, - розумів, що час витратити в мої роки не можна. Бажання вчитися в мене було гаряче й тверде, і я вирішив їхати до Петербурга, де нікого не знав і був майже без грошей». Відразу до Академії йому вступити не пощастило, він двічі «провалувався» на вступних іспитах.

У 1868 році Куїнджі пише велику картину: «Татарська сакля в Криму», яку виставляє на академічній виставці. Картина мала неабиякий успіх, і хоча, на думку поціновувачів, у ній відчувалася сильний вплив творів уже відомого тоді І. Айвазовського, вона для А. Куїнджі стає перепусткою до Академії. Він отримує звання некласного художника, зараховується вільним слухачем.

Відтоді художник починає шукати власний шлях у мистецтві. Вже за чотири роки він представляє на ака-

демічній виставці свою нову роботу «Осіньне бездоріжжя», яка за своєю реалістичною спрямованістю дуже близька до картин художників Товариства передвижників - В. Васнецова, І. Рєпіна, І. Крамського. «Куїнджі не просто передав осінній холодний день, розмиту дорогу з тьмяними калюжами - він увів у пейзаж самотню фігуру жінки з дитиною, яка важко йде брудною дорогою, - пише мистецтвознавець Е. В. Кузнєцова. - Осінній пейзаж, вогкий та імлістий, стає печальною оповіддю про простих російських людей, про тужливе та безрадісне життя».

Літо 1872 року Архип Іванович провів на Ладозькому озері, на острові Валаам. У результаті його творчий дорожок поповнився ще двома картинами: «Ладозьке озеро» (1872), «На острові Валаам» (1873). Про останню Ілля Рєпін сам говорив, що вона написана «дивним срібним тоном».

«У цей період у творчості Куїнджі захоплення суворою красою північної природи поєднується з соціальними мотивами, що відбивають його громадянські почуття, його близькість до ідейно-демократичного мистецтва передвижників, - пише В. А. Притков. - Така, наприклад, його картина «Забуте село» (1874) ... Відсунувши село на далекий план, він посилив враження його занедбаності серед пустельної рівнини і зображенням похмурого осіннього неба з дощовими хмарами, що плывуть по ньому, з розкислими від дощів дорогами, непролазним брудом глинистого ґрунту, зумів викликати тужливе почуття жалюгідного людського животіння серед безпритульної, одноманітної і убогої природи».

Такий самий настрій породжує й інше полотно Куїнджі, яке, як і попереднє, він уперше виставив на виставці

передвижників, - «Чумацький шлях в Маріуполі» (1875). Письменник В. М. Гаршин так висловив свої почуття після перегляду картини: «... Бруд невиласний, дорога, мокрі воли і не менш мокрі хохли, мокрий пес, що старанно вис крає дороги при поганій погоді. Від цього якось щемить серце».

Навесні 1874 року художник відвідав батьківщину. У Маріуполі на нього давно чекала дівчина, яку він кохав ледь не з самого дитинства. Віра Єлевферіївна Кетчерджі (після переїзду до столиці її називатимуть Вірою Леонтіївною), донька заможного купця, відмовляла всім претендентам на руку і серце. Тепер вони могли одружитися: Куїнджі вже заробляв достатньо, щоб забезпечити дружині гідне життя в столиці.

З середини сімдесятих років художник від соціальної тематики переходить до пейзажу. Новий період у розвитку дарування Куїнджі відкриває його «Українська ніч» (1876).

Тут примарне місячне сяйво, що заливає стіни хат, надає незвичності і поетичності скромному пейзажу. Контрастом глибоких тіней і напруженого світла Куїнджі прагне передати особливу чуйну тишу і якусь урочистість ночі. А високі стрункі тополі стоять немов мовчазні вартові.

У 1878 р. «Українська ніч», разом з «Видом на острів Валаам» та «Чумацьким шляхом», експонувалося на Всесвітній виставці в Парижі. Паризька художня критика з надзвичайною цікавістю зустріла картини художника. «Він безперечно найцікавіший серед молодих російських живописців. Оригінальна національність відчувається в нього ще більше, ніж у інших», - писала тоді французька критика про А. Куїнджі.

За три роки до того, у 1875 р., Куїнджі стає членом Товариства пересувних художніх виставок; і в 1878 р. виставляє картини, які можна назвати розвитком його нового пейзажного стилю - «Ліс» та «Вечір у Малоросії». Остання робота збудила масу суперечок й одночасно створила багато послідовників. У 1879 р. на виставках Товариства з'являються знамениті «Північ», «Березовий гай» та «Після грози».

Російський і радянський мистецтвознавець В. С. Манін так передає ідею краси, яку він вбачав у пейзажній творчості А. І. Куїнджі, зокрема в його картині «Березовий гай»: «... зображення реального пейзажу узагальнено за допомогою колірного рішення: поляна представлена рівною, як стіл, площиною, небо - монотонно пофарбованим фоном, гай - майже силуетно, стовбури беріз на передньому плані здаються плоскими декораціями. Завдяки відсутності відволікаючих деталей, дріб'язкових подробиць народжується дивовижно цілісне враження лику природи, рідкісної, досконалої краси. Радісно-меланхолічний сонячний день відображений в картині в чистих, соковитих фарбах, блиск яких досягнуто контрастним зіставленням кольорів. Надзвичайну гармонію надає картині зелений колір, що проникає в блакитний колір неба, в білизну березових стовбурів, в синяву струмка. Ефект світлоколірного контрасту, при якому колір форсований, створює враження ясності світу. Колір доведений до фізичної відчутності».

Чи не найуспішніша картина Куїнджі - «Місячна ніч на Дніпрі» (1880). Живописець наполіг на тому, щоб картина експонувалася в окремому темному залі, а картину висвічували декілька виразно спрямованих ламп. Таке неординарне рішення створювало враження, що річка світиться. Центр полотна ніби залитий місячним сяйвом, відбитим водною гладдю Дніпра.

Перед глядачами відкривається широка перспектива; рівнина, пересічена зеленуватою стрічкою тихої ріки, май-

же зливається на обрії з темним небом, вкритим рядами легких хмар. Вгорі вони трохи розійшлися, і у відкриті вікно виглянув місяць, освітивши Дніпро, хатки й павутину стежин на ближньому березі. І все в природі притихло, зачароване чудесним сяйвом неба і дніпровських вод.

Блискучий сріблясто-зеленуватий диск місяця залив своїм таємничим фосфоресцюючим світлом занурену в нічний спокій землю. Воно було таке сильне, що деякі з глядачів намагалися заглянути за картину, щоб знайти там ліхтар чи лампу. Але лампи не виявлялося, а місяць продовжував випромінювати своє дивовижне, таємниче світло.

Гладеньким дзеркалом відображають це світло води Дніпра, за бархатистою синявою ночі білють стіни українських хат. Це величне видовище досі занурює глядачів у роздуми про вічність і невимовну красу світу. Так до А. І. Куїнджі оспівував природу тільки великий Гоголь.

Створюючи це полотно, А. І. Куїнджі застосував складний малярський прийом. Наприклад, теплий червонуватий тон землі він протиставив холодно-сріблястим відтінкам і тим самим поглибив простір, а дрібні темні мазки в освітлених місцях створили відчуття віброуючого світла.

На виставку захопленими статтями відгукнулися всі газети і журнали, репродукції «Місячної ночі на Дніпрі» тисячами примірників розійшлися по всій Росії. Поет Я. Полонський, друг А. І. Куїнджі, писав тоді: «... я не пам'ятаю, щоб перед якоюсь картиною так довго застоювалися ... Що це таке? Картина чи дійсність? У золотій рамі чи у відкриті вікно бачили ми цей місяць, ці хмари, цю темну далечінь, ці «тремтливі вогні сумних сіл» і переливи світла, це сріблясте відображення місяця в струменях Дніпра, що огинає далечінь, цю поетичну, тиху, величну ніч?» Поета К. Фофанова картина надихнула на написання вірша «Ніч на Дніпрі», який потім було покладено на музику.

Публіку захоплювала ілюзія натурального місячного сяйва, і люди, за словами І. Ю. Рєпіна, в «молитовній тиші» стояли перед полотном А. І. Куїнджі, йшли із зали зі сльозами на очах: «Так діяли поетичні чари художника на обраних віруючих, і ті жили в такі хвилини кращими почуттями душі і насолоджувалися райським блаженством мистецтва живопису».

Дослідниця творчості А. Куїнджі О. П. Воронова наводить такий випадок: «Місячну ніч на Дніпрі» хотів купити Солдатенков, але виявилось, що вона вже не належала Архипові Івановичу. Була продана ще зі свіжою фарбою, просто в майстерні. Якось про її ціну поцікавився якийсь морський офіцер. «Та навіщо вам? - Знизав плечима Куїнджі. - Адже все одно не купите: вона дорога». - «А все ж?» - «Так, тисяч п'ять», - назвав Архип Іванович неймовірну на ті часи, майже фантастичну суму. І несподівано почув у відповідь: «Добре. Залишаю за собою». І тільки після відходу офіцера художник дізнався, що у нього побував великий князь Костянтин, онук Миколи І.

Великий князь Костянтин Костянтинович, який купив картину, не захотів розлучитися з полотном, навіть вирушаючи в навколосвітню подорож. І. С. Тургенев, котрий у цей час був у Парижі (у січні 1881 року), прийшов в жах від цієї думки, про що обурено писав письменнику Д. В. Григоровичу: «Немає жодного сумніву, що картина ... повернеться абсолютно погубленою, завдяки солоним випаровуванням повітря тощо». Він навіть відвідав великого князя в Парижі, поки його фрегат стояв в порту Шербурра,

і умовляв того надіслати картину на короткий час до Парижа. І. С. Тургенев сподівався, що йому вдасться умовити залишити картину на виставці в галереї Зедельмейєра, але вмовити князя не вдалося.

Вологе, просочене сіллю морське повітря, звичайно, негативно вплинуло на склад фарб, і пейзаж почав тьмяніти. Але місячна доріжка на річці і сяйво самого місяця передані геніальним А.І. Куїнджі з такою силою, що, дивлячись на картину навіть зараз, глядачі негайно підпадають під владу Вічного і Божественного.

У тому ж році картина була виставлена в Парижі. В 1881 р., також окремо, Куїнджі виставив «Березовий гай», що мав настільки ж великий успіх, а в 1882 р. «Дніпро вранці» разом з «Березовим гаєм» й «Місячною ніччю на Дніпрі».

Після цієї виставки до самої смерті своєї Куїнджі ніде більше картин своїх не виставляв, а до 1900-х років нікому й не показував. Друзі не розуміли причин такої його поведінки, хвилювалися. Куїнджі пояснював: «... Художнику треба виступати на виставках, поки в нього, як у співака, голос є. А як тільки голос спаде, треба йти, не показуватися, щоб не бути осміяним. Ось я став Архипом Івановичем, всім відомим, ну це добре, а потім побачив, що більше так не зможу працювати, що голос став начебто спадати. Ну ось і скажуть: був Куїнджі, і не стало Куїнджі! Так от я ж не хочу так, а щоб назавжди залишився один Куїнджі».

Але він продовжує працювати. З 1894 по 1897 р. він очолює пейзажну майстерню вищого художнього училища при Академії мистецтв у Санкт-Петербурзі. Куїнджі був прекрасним викладачем; оберігаючи своїх учнів від калькування, він прагнув розвинути в кожному з них самобутність, вдихнути в них свою гарячу любов до природи. До його учнів належать такі талановиті художники, як М. Реріх, К. Богаєвський, М. Латрі, А. Рілов, М. Хімона, В. Пурвіт.

У 1904 р. він подарував Академії 100 тис. рублів для видачі 24 щорічних премій молодим художникам-слухачам академії, а в 1898 р. Куїнджі повіз групу своїх учнів за кордон, показавши їм пам'ятники мистецтва й музеї Німеччини, Франції й Австрії. Незалежний і самостійний, Куїнджі відігравав велику роль в академії; багато нажив він і ворогів своєю прямою й різкістю. Людина виняткової доброти, він прагнув допомогти своїм учням і товаришам і порадою, і матеріально; його мрією було звільнити художника від влади ринку, дати йому можливість розвивати свій талант, не обтяжуючись матеріальними турботами. Таким частковим порятунком видавалися йому й засновані ним премії; тій же меті мало служити й Товариство його імені, забезпечене ним великим капіталом, розпорядниками якого були самі художники. У 1909 р. він пожертвував товариству 150 тис. рублів і свій маєток у Криму, а Товариству заохочення мистецтв 11700 рублів для премії по пейзажному живопису.

З робіт «мовчазних десятиліть» Куїнджі варто відзначити «Дуби» (1880-1882), «Хмара», «Захід в степу», «Нічне» (1905-1908).

«Найтісніше пов'язе пізню творчість Куїнджі з його колишніми пошуками картина «Нічне». Дзвінка чистота світланку на річці передана в складній градації відтінків неба, повторена вже в зміненій тональності, у відображенні широкого річкового плеса. Зникає в світлі ранкової зорі сяйво молоденького серпа місяця і передає ілюзію світла не менш переконливо, ніж в «Місячній ночі». Виразна деталь - силует коня, що нерухомо стоїть на високому березі, чітко вимальовується на тлі світлого

неба. І вносить в картину особливе хвилювання і тепло-ту почуття. Зі справжньою ліричністю передано чарівність світланку над річкою і дніпровськими степами. Якщо в багатьох інших роботах виразно виступає прагнення Куїнджі до декоративізму, то в «Нічному» переважає глибоко емоційне «натуральне» сприйняття життя.

Художник багато подорожував. Так, результатом поїздок в Крим та на Кавказ стали численні етюди: «Ель-брус», «Місячна ніч», «Казбек увечері», «Плями місячного світла» та інші.

Помер Куїнджі 11 (24) липня 1910 року в Петербурзі від тяжкої серцевої хвороби, в присутності своїх учнів М.К. Реріха, М.П. Хімони, В.Д. Зарубіна, А.О. Рилова, К.Ф. Богаєвського, яких він викликав з місць їх проживання і річної художньої практики. Він помер у своїй квартирі в прибутковому будинку купця Г.Г. Єлісєєва в Біржовому провулку, 18. Поховали художника на Смоленському православному цвинтарі, на ділянці на схід від Смоленської церкви. У 1914 році на його могилі було встановлено надгробок - гранітний портал з різьбленням у стилі давніх вікінгів, який обрамили мозаїчне панно із зображенням міфічного Дерева життя, на гілках якого звиває гніздо змія. Бронзове погруддя художника - виливок з прижиттєвого портрета (скульптор В. О. Беклемішев) - вносить елемент статичності в насичений лад цього пам'ятника. Надгробок було споруджено на громадські пожертви за проектом архітектора О. В. Щусєва (в майбутньому - творця ленінського Мавзолею). Мозаїка набрана в майстерні академіка В. О. Фролова за ескізом М. К. Реріха.

Архип Іванович Куїнджі сміливо торував шлях до імпресіонізму; він сам говорив, що художник - це той, хто вміє спіймати й відтворити внутрішню єдність. Його захоплював насамперед світловий ефект, його метою була передача враження від світла; він вивчав закони з додаткових відтінків для передачі сили світла. Інколи гонитва за силою світла приводила його до зайво театральних ефектів; манера його була іноді груба, малюнок примітивний, але його роль у світовому живописі величезна; він був першим цілком самобутнім вітчизняним імпресіоністом.

Сьогодні картини А. Куїнджі перебувають у музеях й колекціях приватних осіб; а ті, що залишилися після його смерті, заповідані ним Товариству його імені, ще деякі передано в столичні й провінційні музеї. З часом, тобто через сто років, картини А. Куїнджі значно потемніли, і тепер не можна судити про їхню первісну силу фарб; але для свого часу вони були сьогоденням-одкровенням.

Іменем А. І. Куїнджі названі дитяча художня школа в Маріуполі, відкритий у 1972 г. Виставковий Зал (з 2004 р. - Центр Сучасного Мистецтва й Культури), Маріупольський художній музей, який функціонує з 29 жовтня 2010 р. У м. Таганрог за адресою Петровська, 82 відкрито меморіальну дошку, що відзначає роки проживання художника в цьому будинку.

У 1993 році на вшанування пам'яті видатного художника відкрито його музей-квартиру в Санкт-Петербурзі, у якій він провів останні роки свого життя. Експозиція розповідає про творчість Куїнджі, про його керівництво пейзажною майстернею Академії мистецтв, про діяльність заснованого ним Товариства російських художників. Демонструються роботи Куїнджі, його речі, а також твори його учнів і послідовників.

У 2011 році новий експозиційний зал «Ластівчине гніздо» у Криму розпочав свою роботу з демонстрації картини А.І. Куїнджі «Місячна ніч на Дніпрі».

Кращі страви української кухні

ПЕЧЕРИЦІ З СИРОМ ТА СМЕТАНОЮ

Спосіб приготування:

Підготувати гриби, сметану, сир, борошно. Шампінйони промити, нарізати на 4 частини. Викласти у вогнетривку форму. Посолити. Перемішати і на 15 хвилин відправити в духовку в'ялитися при 200 °С. Поки в'яляться гриби, з'єднати сметану і борошно. Сир натерти на дрібній тертці, 2/3 сиру додати в сметану з борошном, перемішати.

Готові гриби вийняти з духовки. Розподілити сметанну масу поверх, розрівняти за допомогою виделки. Посипати сиром, що залишився. Поставити ще у духовку на 10-15 хвилин. Подавати в гарячому вигляді. Смачного!

Інгредієнти:

- Гриби шампінйони 300 г
- Сметана 170 г
- Борошно пшеничне 25 г
- Сир твердий 100 г
- Сіль
- Суміш італійських трав 1 ч. л.

РУЛЕТКИ ЗІ СВИНИНИ З ШИНКОЮ

Спосіб приготування:

Для приготування рулетиків нам знадобиться свиняча корейка, шинка, нарізана тонкими скибочками, сир Фета, часник, сіль, перець чорний мелений, свіжа петрушка, оливкова олія. Корейку нарізати на шматочки приблизно по 0,7-1 см. Всього має вийти 10 шматочків - тобто буде 10 рулетиків.

Відбиваємо як можна тонше кожен шматочок свинини. Повинні вийти шматки м'яса за розміром

Інгредієнти:

- Свиняча корейка без ребра 600 г
- Шинка 300 г
- Сир Фета 180 г
- Часник 2 зубчика
- Петрушка свіжа 1 пучок
- Сіль 1 ч. л.
- Перець чорний мелений 0,5 ч. л.
- Олія оливкова 3 ст. л.

трохи більше шматочків шинки. Сир нарізати брусками однакового розміру. Подрібноємо часник і петрушку. Тепер формуємо рулетики. Беремо свинячу відбивну, солимо й перчимо. Солити не сильно, менше звичайного, так як фета вже солоний! Посипаємо по всій площі відбивну подрібненою петрушкою з часником. Викладаємо шматочок шинки. На шинку викладаємо по одному/два шматочки сиру Фета. Загортаємо рулетик, намагаючись зробити це як можна щільніше. Викладаємо рулетики у форму для запікання, на дно якої можна викласти моркву, картоплю або капусту. Збризкуємо оливковою олією, злегка солимо і перчимо (знову таки злегка!).

Запікаємо в заздалегідь розігрітій до 180 °С духовці приблизно 25 хвилин, потім ще під грилем при 200 °С 10 хвилин! Подаємо до столу в гарячому вигляді, з овочами або іншим гарніром! Смачного!

РЕКЛАМА

швидко

зручно

ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MIST з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us
- ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginestudio.com

Агрокорпорація СТЕПОВА – одна з найбільших і провідних корпорацій, яка займається повним циклом виробництва насіння. Місія корпорації полягає у наданні покупцю насіння кращої якості, яке відповідає найвищим європейським стандартам.

На сьогоднішній день «Степова» налічує понад 13 000 га землі, розташованої в східній частині України.

Компанія має сучасний логістичний центр, що забезпечує швидкість і зручність у своєчасному отриманні готового рішення з відвантаження насіннєвого матеріалу для наших клієнтів.

Україна, м. Дніпропетровськ,
вул. Калинова, 3

телефон: +38 (0562) 399-101

факс: +38 (056) 370-47-31

телефон: +38 (095) 794-79-38

E-mail: td.stepova@gmail.com

Державне агентство
лісових ресурсів України
<http://dklg.kmu.gov.ua>

Акція
**Майбутнє
лєсу
у твоїх
руках!**

Візьми участь в акції – посади своє дерево!